

IDRETTSPARKEN – VIDERE UTVIKLING

Illustrasjon: m.herzog/VISUALIS

Forstudie til videre utvikling av Idrettsparken i Orkdal Kommune

Prosjektgruppa Idrettsparken

August 2014

Innholdsfortegnelse

Konklusjon	3
Innledning.....	3
Mandat	4
Prosjektområdet Idrettsparken.....	5
Gjeldende planverk og tilgrensende områder	9
Stedsutvikling og attraksjonskraft.....	12
Idrettsparkens potensial i et regionalt perspektiv	14
Estimat av geografisk nedslagsfelt og besøkstall for folkebad i Orkdal	16
Forslag: Idrettsparken som en integrert arena for folkehelse, idrett, fritid og friluftsliv	19
Overordnet beskrivelse	19
Økonomi, organisering og drift	36
Driftsmodell.....	36
Investeringskostnader og finansiering	38
Driftskostnader.....	45
Inntektpotensial.....	46
Synergier.....	47
Videre fremdrift.....	50
Referanser	51
Vedlegg.....	51

Konklusjon

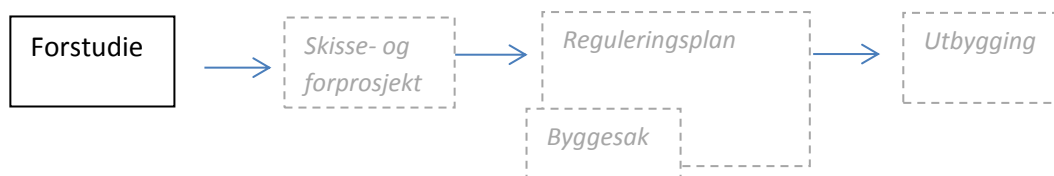
Idrettsparken fremstår som et område med stort utviklingspotensial og en attraktiv beliggenhet sentralt i regionsenteret Orkanger. En videre utvikling av området bidrar til å styrke områdets regionstatus og attraksjonskraft. Dette skjer både gjennom en økning og forbedring av eksisterende tjenestetilbud. Satsningen på et integrert folkebad og folkehelsesenter utgjør et hovedelement i en slik satsning, samt et utgangspunkt for bedre integrering av de fasilitetene som allerede er etablert i parken.

På bakgrunn av forstudien anbefaler prosjektgruppa at det startes opp et forprosjekt som går mer detaljert til verks i planlegging av nytt folkehelsesenter og folkebad sammenbygd med Orklahallen, samt opparbeiding av dertil hørende uteområder og parkeringshus.

Innledning

I kommunestyrets møte den 23.04.2008 (sak 37/08) ble det vedtatt å nedsette en prosjektgruppe som fikk i mandat å utforme en visjon og en prioritert plan for anlegget Idrettsparken, Gammelosen, Orklahallen og Nedre Rømme (**Visjonsutvalget**). I ettertid har det vært en **betydelig utbyggingsaktivitet** i Idrettsparken. Nytt friidrettsanlegg, bane 3, basishall, klatrehall og ny oppvarmet kunstgressbane. Dette er med på å bidra til at Idrettsparken med sine anlegg og fasiliteter allerede representerer et unikt område i regional sammenheng, og bidrar til å danne en del av kjernen i sentrum av Orkanger.

Nye planer for videre utvikling er lansert. Dette gjelder spesielt etablering om et folkehelsesenter og badeanlegg. I forbindelse med dette har en sett behovet for å se på **plassering og arealutnyttelse** i Idrettsparken, samt ivareta **forbindelseslinjer** gjennom området. Det er også behov for å se på parkeringssituasjonen, parkering er allerede en utfordring ved større arrangementer. Derneft vil det være avgjørende for å lykkes for alle involverte eiere og drivere på alle ulike etableringer, så vel ute som innendørs anlegg, at det etableres gode **samarbeidsrelasjoner** da potensialet for synergier må være stort. Prosjektet tar sikte på å bidra konkret til oppfølging av sentrale fokusområder/mål i kommuneplanens samfunnsdel. Dette gjelder spesielt målet om å fremme psykisk og fysisk helse, mestring og livskvalitet for innbyggerne, samt målet om videreutvikling av Orkdals rolle som by og et betydelig regionsenter. Det skal i første omgang utarbeides en forstudie som skal gi beslutningsgrunnlag for politisk vedtak om prosjektet skal tas videre til et forprosjekt. En eventuell videre fremdrift i prosjektet er skissert under.

Mandat

Formannskapet vedtok følgende i møte den 13.11.2013, sak 84/13:

Rådmannen får i oppdrag å nedsette en prosjektgruppe. Leder av prosjektgruppen utpekes av rådmannen. Prosjektgruppen utarbeider snarest en begrunnet prosjektbeskrivelse og framdriftsplan, samt en oversikt over evt. økonomiske midler som er nødvendig for å gjennomføre prosjektarbeidet. Deretter endelig avklaring med styringsgruppen før videre arbeid. Økonomiske rammer for prosjektet innarbeides i budsjettet for 2014.

Kr. 250 000,- ble avsatt til utredningen i budsjettet for 2014. Formannskapet er styringsgruppe for prosjektet. Prosjektgruppen utarbeidet en prosjektbeskrivelse som ble lagt fram for formannskapet i møte den 26.02.2014, sak 12/14. Formannskapet sluttet seg til framlagte beskrivelse.

Prosjektbeskrivelse «Idrettsparken – videre utvikling».

Følgende er lagt til grunn i forstudien/prosjektet:

- Idrettsparken skal videreutvikles til å bli et unikt område med attraktive tilbud til barn og unge, familier, eldre samt idrettsutøvere. Lage attraktive løsninger for utøvere innenfor idrett og fritid og publikum.
- Prioritering av folkehelsearbeidet skal vektlegges i videre planlegging. Nærheten til Gammelosen og Orklaparken gir området både stor verdi for rekreasjon og mulighet av nye aktiviteter innenfor tur- og fritidsbruk.
- Idrettsparken skal bli unik i regional sammenheng, og bidra til å forsterke Orkanger ytterligere som et ubestridt regionsenter.
- Prosjektet utredes med en utstrakt brukermedvirkning.
- Det legges opp til en god samspillprosess med næringslivet med sikte på en positiv utvikling av området.

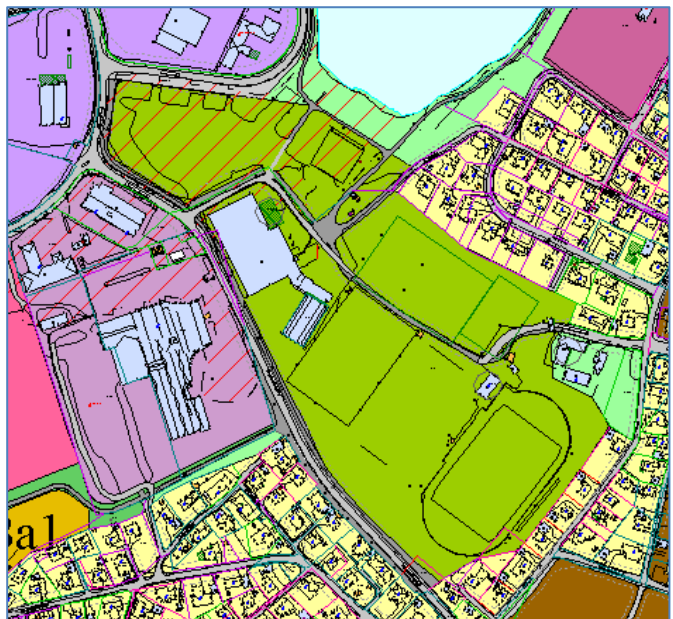
Prosjektet skal blant annet omhandle (oppsummert):

- Det skal utarbeides et forslag til en helhetlig arealplan for hele området Idrettsparken, inkludert «Sirkustomta».
- Etablering av svømmehall/badeanlegg skal utredes
- Etablering av et folkehelsesenter skal utredes
- Utrede mulighetene for å integrere ulike funksjoner i området (hallfunksjoner, klatrehall, folkehelsesenter, badeanlegg mm) slik at det kan opprettes et felles servicesenter for området. Dette med tanke på både besøksvennlighet og rasjonell drift.
- Synliggjøre hvilke synergier som kan oppnås i driftsfasen mellom ulike aktiviteter og anlegg i parken, eksempelvis felles adgangssystem, resepsjon, renhold.
- Synliggjøre hvilke synergier som kan oppnås mellom Idrettsparken og øvrige lokale anlegg slik som Knyken, Orkdalsbanken Stadion, Ulvåsen, Gammelosen og Orklaparken.
- Utrede muligheter/betydning av samspill mellom lokalt næringsliv og framtidig utvikling av Idrettsparken.
- Drøfte Idrettsparkens betydning for Orkanger som regionsenter.

Som ledd i prosjektet skal det utarbeides en **arealbruksskisse** over området. Denne skal kun være en illustrasjon, det er ikke en plan og det vil ikke knyttes juridiske bestemmelser til den. Dette vil utgjøre grunnlag for mulig fremtidig reguleringsarbeid for Idrettsparken, og videre en detaljering av lokalisering av ulike aktiviteter. **Reguleringsplanarbeid og videre detaljering tilligger ikke dette prosjektet.** Prosjektgruppen har likevel funnet det hensiktsmessig å vise tenkt/mulig plassering/relokalisering av fasiliteter og aktiviteter, for å tydeliggjøre at utredningen ivaretar nevnte forhold.

Prosjektområdet Idrettsparken

Prosjektområdet er avgrenset til å omfatte Idrettsparken og Sirkustomta i Orkanger. Området er vist som idrettsanlegg (grønt) i kommuneplanens arealdel (bilde 1). Området Idrettsparken/Sirkustomta er i dag bebygd med fotballbaner, friidrettsbane, idrettshall og klatrehall, tennisbaner, bmx-bane og skateanlegg. Siden Visjonsutvalgets arbeid (2008) har det vært betydelig utbyggingsaktivitet i Idrettsparken. Dette omfatter blant annet nytt friidrettsanlegg, videre utbygging av idrettshallen med baneflate 3 og basishall samt klatrehall. I tillegg kommer ny oppvarmet kunstgressbane samt ny kunstgressbane for 7-er fotball. «Gammelhallen» øst for Orklahallen er nylig revet. Nordvestre del av tomta (Sirkustomta) er i dag forbeholdt parkering, i tillegg er det parkering langs Orklahallens nordøstre langvegg.

Idrettsparken, utsnitt fra k.plan arealdel 2007-19

Folkehelse og fysisk aktivitet

Forstudien legger til grunn overordnede føringer angående folkehelse. Fysisk aktivitet har de senere årene blitt anerkjent som et viktig tema innen helsepolitikken. Sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse er godt dokumentert. Samtidig er det vist at stillesitting er en selvstendig risikofaktor for dårlig helse. Helsedirektoratet (2014) viser i en ny utredning til at **under 50 % av befolkningen rapporterer at de går minimum 10-15 minutter hver dag. Med unntak av de yngste barna er det fysiske aktivitetsnivået i befolkningen urovekkende lavt:**

Det er en trend med økt trening i deler av befolkningen. Treningen kompenserer likevel ikke for stillesitting på skole, jobb, transport og foran skjerm (Helsedirektoratet 2014:12).

Det vises i utredningen til at det synes å være et stort potensial for bedret folkehelse gjennom økt fysisk aktivitet i et livsløpsperspektiv. En fysisk aktiv befolkning er robust, lite syk og kan være i arbeid lenger. Utredningen gir flere eksempler på samfunnsøkonomisk gevinst

av økt aktivitet og redusert inaktivitet i befolkningen, og peker på det **offentliges ansvar** – også av forebyggende art:

Helsesektoren skal generelt bidra med forebyggende og helsefremmende innsats i det langsiktige og systematiske folkehelsearbeidet, og på tiltaksnivå. Dagens helsetjenester satser imidlertid i for liten grad på forebygging og tidlig innsats, og arbeidet må styrkes, herunder arbeidet med fysisk aktivitet (Helsedirektoratet 2014:14)

Helsedirektoratet eksemplifiserer økt helsegevinst med å estimere samfunnsøkonomisk gevinst i en tenkt småby ved økt gangaktivitet i befolkningen (eksemplet under). Begrepet QALY viser her til *kvalitetsjusterte leveår*. Et kvalitetsjustert leveår (QALY) er gitt en økonomisk verdi på 588 000 kr i sektorovergripende samfunnsøkonomiske analyser. En befolkning med god helse innebærer at befolkningen har flere friske leveår uten økning i helse- og omsorgsutgiftene og mulighet for flere år i produktivt arbeid.

Eksempel:

For en tenkt by på 10 000 innbyggere, hva vil så gevinsten være av:

a) å få flere til å gå 10–15 minutter per dag eller

b) å få de som daglig går 10–15 minutter til å øke sin daglige gangaktivitet?

Med utgangspunkt i byen på 10.000 innbyggere, der bare halvparten går 10-15 minutter per dag, vil den økte aktiviteten (a+b over) gi $0,025 \cdot 10000 = 250$ QALYs per år.

Dersom det legges til grunn at intensitet og omfang av den økte gangaktiviteten skal bli på linje med myndighetenes anbefalinger om minimum 30 minutters moderat fysisk aktivitet, estimeres helsegevinsten å bli på 500 QALY, noe som anslås til en økonomisk verdi på 294 millioner kroner per år.

En mer detaljert beskrivelse av helseregnestykket finnes i Helsedirektoratets rapport.

Ny **folkehelselov** fra 2012 tar sikte på å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utligner sosiale helseforskjeller. Loven gir kommuner, fylkeskommuner og statlige myndigheter ansvar for å fremme folkehelse. Kommunen har ansvar for å iverksette tiltak gjennom å bruke de virkemidler kommunen har. Regjeringen vil satse på friluftaktiviteter som lavterskeltilbud i folkehelsearbeidet.

Satsningen på folkehelse er også framtrødende i **Kommuneplanens samfunnsdel 2013 – 2025** for Orkdal kommune. Kommuneplanen fastlegger kommunestyrets overordna mål og hovedfokusområder. Folkehelse er et gjennomgående tema, med tanke på at andelen eldre i befolkningen er forventet å øke kraftig i nær framtid. Ett av målene i kommuneplanen er å fremme psykisk og fysisk helse, mestring og livskvalitet for innbyggerne. Kommuneplanen sier følgende:

For å motvirke livsstilssykdommer skal fysisk trening og aktivitet være et gjennomgående satsingsområde for barn, unge, voksne og eldre. Trening og aktivitet vil også bidra til å skape fellesskap og trivsel.

Videre er det et mål å:

Fremme idrett og friluftsliv og dermed folkehelse ved aktiv bruk av idrettsanlegg, nærområder og utmarka.

Orkdal kommunes handlingsplan for 2014 er kommuneplanens kortsiktige del, og utviklingsområder og prioriteringer i denne skal bidra til å realisere vedtatte strategier i planen. Fysisk helse og aktivitet har stort fokus. Handlingsplanen sier følgende om folkehelsesenter, som inngår som utviklingsområde:

8.5.10.3 Folkehelsesenter

Folkehelsearbeid er samfunnets samlede innsats for å påvirke det som fremmer og vedlikeholder befolkningens helse, samt innsats for å beskytte mot eller redusere faktorer som medfører helseisiko. Ved å samlokalisere flere helsetjenester i et Folkehelsesenter kan man gi et mer helhetlig og samordnet tilbud til innbyggerne i Orkdal kommune.

En av utfordringene så langt er å få tilstrekkelig aktivitet i Orklahallen på dagtid, men gjennom å flytte både kommunale og private tjenester ned i Idrettsparken skapes det aktivitet både i hallene og i området rundt Gammelosen. Forslag på tjenester som kan være aktuelle er kommunal og privat fysioterapitjeneste, frisklivssentral, treningscenter, badeanlegg, m.m.

En satsning i Idrettsparken som skissert i denne rapporten vil representere en **forbedring** av eksisterende folkehelse tilbud når det gjelder offentlige tjenester. Koblingen mellom et folkehelsesenter og et folkebad vil dessuten bety **utvidet tilbud** i sammenligning med dagens tilbud, med muligheter for integrasjon mellom anleggene. Satsningen tar også sikte på å underbygge og dra nytte av eksisterende friluftslivsområder i tråd med overordnede satsninger på friluftsliv som lavterskeltilbud. Gammelosen betydning som friluftsområde er tillagt stor vekt i denne forbindelse. Dette gjelder både opprettholdelsen av forbindelseslinjene sørover fra Gammelosen, og utviklingen av et tilbud i Idrettsparken som komplementerer Gammelosen som friluftsområde. Det skal legges til rette for at Idrettsparkens lokalisering ved Gammelosen vil være en styrke for Idrettsparken så vel som Gammelosen.

Prosjektgruppe og referansegrupper

Rådmannen oppnevnte en prosjektgruppe ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet. Prosjektgruppen har bestått av følgende personer:

Aage Schei – Samfunn og næring (leder)
Steinar Gaustad – Samfunn og næring
Ellen Wahlmann – Helse og familie
Nils Arne Sletvold – Tekniske tjenester

Arve Garberg – Økonomi
Kai Roger Magnetun – Kultur og fritid
Ingvill Kanestrøm – Plan og forvaltning

Arkitekt Johannes Lipphardt ved Orkdal kommune har stått for prosjektering av nytt bygningskompleks og utomhusareal, og utarbeidet illustrasjoner som er tatt inn i rapporten.

Det er lagt til grunn en utstrakt brukermedvirkning i prosjektet. Dette med tanke på prosjektets forankring i lokalsamfunnet. Det anses som avgjørende i planleggingsprosessen at brukere av området er bidragsytere. Dette har vært organisert ved at det er opprettet fire referansegrupper, hvor lokale lag og foreninger ble engasjert til å delta. Referansegruppene for folkehelsesenter og badeanlegg har organisert møtene i fellesskap. Hver referansegruppe ble ledet av et prosjektgrupped medlem. Prosjektgruppa og referansegruppa er dermed godt integrert. Referansegruppene har hatt følgende sammensetting:

Gruppe 1: Arealplan, leder Ingvill Kanestrøm
Eldrerådet
Orkla Fjellsportklubb
Orkanger Idrettsforening
Orkla FK
Orklahallen

Gruppe 3: Badeanlegg, leder Steinar Gaustad
Eldrerådet
Orkanger Idrettsforening
Orkanger Vel
Orkdal Sanitetsforening
Råd for personer med nedsatt funksjonsevne
Ungdomsrådet

Gruppe 2: Folkehelsesenter, leder Ellen Wahlmann
Kommunalt råd for personer med nedsatt funksjonsevne
Orkanger Fysikalske
Kommunal fysioterapitjeneste
Helsestasjonstjenesten
Hovedtillitsvalgt

Gruppe 4: Driftsmodell, leder Nils Arne Sletvold
Idrettsrådet
Orkdal Kommune v/Johannes Lipphardt
Orkanger Vel
Orkla Fjellsportklubb
Orklahallen

Arbeidsprosess

Prosjektgruppa har stått for den «daglige driften» av prosjektet, og er ansvarlige for utarbeiding av rapporten. Innspill fra referansegruppene har blitt drøftet i prosjektgruppen og noen av innspillene er hensyntatt inn i prosjektet. Etter hvert som det har blitt utarbeidet skisser og forslag i prosjektgruppa er disse drøftet i referansegruppene. Innkomne innspill er vedlagt rapporten.

Befaring til Moldebadet og Dampsaga bad, Steinkjer

Prosjektgruppa var på befaring til Moldebadet den 28.03.2014. Moldebadet sto ferdig i 2010 og har fasiliteter som svømmebasseng, familiebasseng, velværebasseng, vannsklier og stupebrett. Anlegget har egen café og er for øvrig samlokalisert med hotell, treningssenter og SPA.

Gruppen fikk omvisning i anlegget og var i møte med driftsleder og daglig leder. Befaringen var utbytterik i form av informasjon som prosjektgruppen har tatt med videre i prosjektarbeidet. Dette gjelder spesielt organisasjonsmodeller, erfaringer fra drift av anlegget, innvendig planløsning, bemanning, konseptutvikling mm.

13.09.2013 var Rådmann, assisterende Rådmann og næringsjef på en første befaring på Dampsaga Bad i Steinkjer. Da ble det også avholdt møte med nåværende og tidligere Rådmann i Steinkjer for å innhente erfaringer fra kommuneadministrasjonen som eiere av badeanlegget. På Dampsaga bad ble det avholdt møte med daglig leder Luige Skrove for å innhente erfaringer knyttet til drift av anlegget. Representanter fra prosjektgruppen var på ny befaring til Dampsaga Bad den 02.07.2014. Dampsaga bad åpnet i 1995 og består av et 25 meter svømmebasseng, opplæringsbasseng, lekebasseng, og varmebasseng med boblebank, stupebrett og vannsklier. Badeanlegget er under utbygging.

Bilde: Helhetlig profilering gir godt førsteinntrykk av Moldebadet. Omvisning ved driftssjef Harald Lillebø (bildet).

Gjeldende planverk og tilgrensende områder

Som ledd i utredningsarbeidet er det sett på gjeldende planer for området, samt relevante tilstøtende reguleringsplaner/utviklingsarbeid.

Utvikling i idrettsparken følger opp sentrale mål og satsningsområder i kommuneplanen. Å **øke attraktiviteten som bokommune** er et satsingsområde i kommuneplanens samfunnsdel, sentrumsutvikling er en viktig del av dette. Utviklingen i Idrettsparken vil være et viktig ledd i lokal stedsutvikling, med tanke på tilrettelegging for fysisk aktivitet innenfor både idrett og friluftsliv. Dette vil indirekte virke inn på sentrumsutviklingen i form av å styrke Orkangers status som regionsenter.

I forbindelse med revidering av kommuneplanens arealdel foreslås det å ta inn bestemmelser som åpner for næringsvirksomhet relatert til idrettsformål i området. Dette vil åpne for utvidet bruk av området. (Hørings-) forslag til **ny kommuneplan arealdel for Orkdal** foreslår følgende:

*Idrettsparken er vist på kartet som idrettsanlegg. For **idrettsanlegg generelt** foreslås bestemmelse om at tjenesteyting kan tillates og at dette avklares gjennom reguleringsplan. Bygg og anlegg som har direkte tilknytning til formålet kan tillates med hjemmel i kommuneplanen. For **idrettsparken** spesifikt skal godkjent reguleringsplan foreligge før*

videre utbygging kan tillates. Privat/offentlig tjenesteyting kan tillates gjennom reguleringsplan.

Prosjektet er sett i sammenheng med gjeldende planverk og pågående regulerings-/utviklingsarbeid for tilstøtende områder. Dette gjelder i første rekke følgende områder/planer:

Reguleringsplan for Orkanger vestre del (A48), vedtatt 04.06.1985

Reguleringsplanen omfatter store deler av Orkanger vest for Orkdalsveien, inkludert hovedparten av prosjektområdet Idrettsparken. Planen viser blant annet gangforbindelse over Tverradkomsten fra grøntstrukturbeltet mellom Moan og OTI og over i idrettsparken vest for Orkla KGB. Det er regulert inn gangforbindelse mellom Parkveien og idrettsanlegg, mellom Parkveien 4 og 6.

Reguleringsplan for Gammelosen, endring av plan (A24m) vedtatt 29.06.2005

Planen viser oppfylling av et større område på vestbredden. Området inngår i øvrig grøntdrag rundt Gammelosen, vist som friområde.

Det går en opparbeidet tursti rundt osen og det er tilrettelagt for friluftsliv flere steder, blant annet i form av benker, badestrender, rullestolrampe for bading. I forbindelse med revidering av kommuneplanen er det lagt inn forslag til hundeluftegård vest for Måsøya. Området er svært mye brukt til ulike friluftsmål og er lett tilgjengelig for en stor befolkningsgruppe. Gang- og sykkelforbindelse til området er lagt til grunn som en premiss for utredningsarbeidet i Idrettsparken.

Rømme Øvre

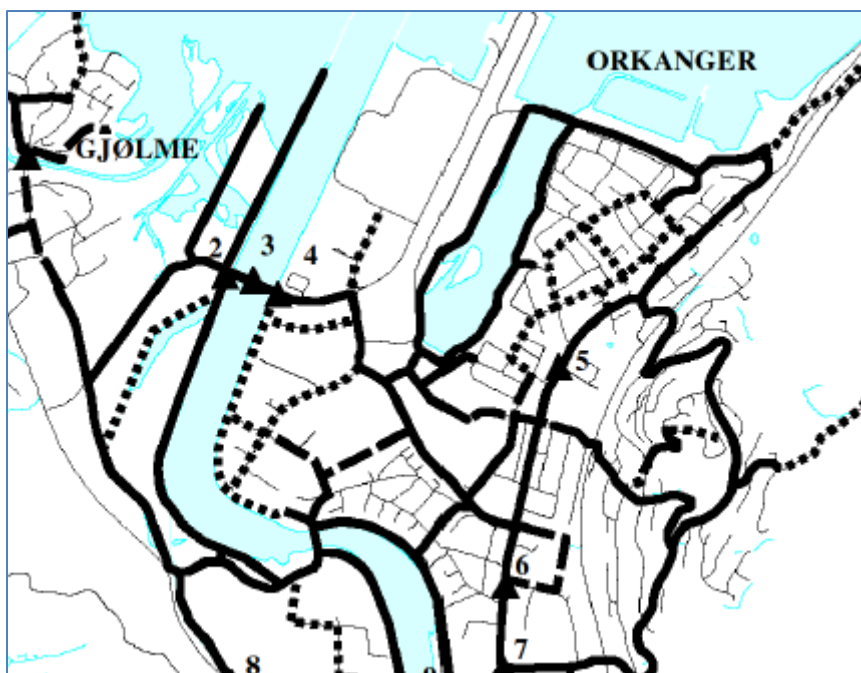
Reguleringsplan for området er under behandling. Området reguleres til sentrumsformål. Det reguleres inn et grøntstrukturdrag mellom rundkjøringen ved Rømme og Geilan. Mellom Geilan og Idrettsparkens hjørne mot sørøst går en privat adkomstvei inn til Geilan 13, 17 og 19. I planbeskrivelsen er det påpekt en mulig kobling mellom Rømmeområdet og Idrettsparken gjennom en gang- og sykkelveg som går parallelt med Tverradkomsten og inn i Rømmeområdet via denne veistubben.

Rømme Nedre

Området ligger i umiddelbar tilknytning til prosjektområdet. Bygningsmassen i området brukes i dag til klubblokale og garderober.

«Gå- og sykle i Orkdal» - strategidokument Orkdal 2040, vedtatt 10.03.2010

Strategi for økt gang- og sykkeltrafikk i Orkdal fram mot 2040. For idrettsparken viser strategien et forbindelsesnett fra flere retninger og gjennom parken, basert på både eksisterende forbindelser og ønskede. Dette er vist på bildet under, som er et utdrag fra strategidokumentet.

«Ønskelinjekart» over gang og sykkelforbindelser. Eksisterende forbindelse vist som heltrukket svart linje.

Orklaparken

Orkdal kommune har et pågående prosjektarbeid for Orklaparken, som er området mellom Forve og Gjølme bro, hovedsakelig østre bredd. Orklaparken er turdrag som er mye brukt av gående og syklende, i så måte ofte i forbindelse med Gammelosen. Det er regulert inn grøntstruktur mellom OTI og Moan, og gang-/sykkelforbindelse gjennom denne som forbindelse mellom områdene.

Kartlegging og verdsetting av friluftsområder, prosjekt (2013-2014)

Orkdal kommune er involvert i prosjektet kartlegging og verdsetting av friluftsområder, som tar sikte på å utarbeide kart over friluftsområder. I forbindelse med dette arbeidet utmerker Gammelosen seg som en svært viktig friluftlokalitet. Dette på bakgrunn av flere faktorer. Området ligger som en grønn lunge i nær tilknytning til sentral tettstedsbebyggelse og brukes derfor mye av en stor gruppe. Området har et variert friluftstilbud, blant annet både badestrender, sitteplasser og tursti. Området er tilrettelagt slik at tilgjengeligheten er god også for bevegelseshemmede.

Teknisk infrastruktur

Utredningen går ikke nærmere i detalj på hvordan en ved utbygging skal forholde seg til infrastrukturen i området, dette forutsettes ivaretatt gjennom en eventuell regulerings-/byggeprosess. En utbygging som skissert i denne rapporten vil blant annet berøre fjernvarmeledning og VA-ledninger gjennom området.

Stedsutvikling og attraksjonskraft

Prosjektet «Idrettsparken - videre utvikling» utgjør et større utviklingsprosjekt for Orkanger som tettsted. Det er i den forbindelse gjort vurderinger av hvilken betydning prosjektet kan få for lokal/regional utvikling, med utgangspunkt i foreliggende relevant litteratur og utredninger.

Utvikling av attraktive tettsteder i distriktene er ansett som viktig for å bevare hovedtrekkene i det norske bosettingsmønsteret og er et sentralt mål i regionalpolitikken. Arbeidsplassutvikling er avgjørende for å skape vekst, samtidig er det også andre forhold enn arbeidsmuligheter som påvirker flyttestrømmer. Forskere ved Telemarksforskning har sett på hva som gjør sted attraktivt for ulike målgrupper, henholdsvis bedrifter, besøkende (turister mm) og fastboende (Vareide m.fl 2013). Stedsattraktivitet kan deles inn i fire overordnede kategorier, med ulik betydning for ulike målgrupper:

- Bygninger og areal (tomter, næringsareal)
- Stedlige tilbud, goder, tjenester (offentlige tilbud, fritidstilbud, naturverdier)
- Omdømme
- Stedlig identitet/kultur

Stedsattraktivitet handler dermed ikke bare om hvilke tilbud stedet har ut over arbeidsplasser, men også hvilket omdømme og hvilken kultur stedet har. Senere tids forskning innenfor stedsutvikling i Norge (Kobro m.fl 2012, Follo og Villa 2010) fremhever betydningen av **vekstkraft nedenfra** og **lokale kvaliteter** for hvorvidt steder lykkes med stedsutviklingsprosjekter av ulik art. Kommunene fremheves som sentrale aktører i mobilisering av næringsliv og befolkning.

Samfunnsentreprenørskap, altså verdiskaping med utgangspunkt i lokale ressurser, er et nært beslektet begrep. Stedsutvikling avhenger altså i stor grad av **endogene prosesser**, satsningen må komme innenfra og ta utgangspunkt i lokale kvaliteter. Det går ikke an å «påføre» stedsidentitet. En lokal forankring er også avgjørende for å skape eierskap i stedsutviklingsprosjektet blant lokalbefolkningen. Forskning på suksessrike norske distriktskommuner (Kobro m. fl. 2012) fremhever tilstedeværelsen av **ildsjeler, lokale initiativ og kultur** som vesentlige elementer som gjorde at disse stedene hadde suksess fremfor andre steder. Ildsjeler er viktige i kraft av sin rolle som endringsagenter, samtidig er **dugnadsånd** avgjørende.

Dugnadsånden og det frivillige arbeidet spiller en stor rolle for drift og vedlikehold av idrettsanlegg. Det foreligger lite forskning på suksessfaktorer for etablering av idrettsparkers spesifikt, men hva angår badeanlegg gjør foreliggende utredninger av badeanlegg andre steder i landet det mulig å peke på faktorer som må tas i betraktning for attraktiviteten til et mulig badeland.

Etablering av et attraktivt badeanlegg

Asplan Viak har stått bak en rekke utredninger av norske badeanlegg i senere tid. På bakgrunn av erfaringstall har konsultentselskapet utviklet en modell for blant annet å estimere geografisk nedslagsfelt og antall besøkende. I *Analyserapport for Folkebad i Tromsø*

(2013) vises det til at erfaring fra etablerte badeanlegg tilsier reiseavstander på over to timer for attraktive badeanlegg.

Her er det geografiske variasjoner, befolkningen nord i landet er generelt villig til å reise lengre enn folk i Sør-Norge, det er også en forutsetning med tanke på tettheten av tilbud (kortere mellom anleggene i Sør-Norge). Samtidig er det også stor variasjon i besøkstall mellom anlegg i Sør-Norge, av ulike årsaker:

- Eksempelvis oppgir daglig leder at Østfoldbadet i Askim hadde henholdsvis 145 000 besøkende i 2013, mot 160 000 året før. Østfoldbadet er et større badeanlegg med både idrettsbasseng, treningssenter og badeland. Badet ligger i et område som generelt er tett befolket, samtidig er det også tettere mellom tilsvarende og andre fritidstilbud (<http://www.smaalenene.no/nyheter/article7083609.ece>).
- Sørlandsbadet i Lyngdal har etter 5 års drift mellom 180000 og 200 000 besøk årlig (<http://www.andalsnes-avis.no/nyheter/article7025745.ece>). Sørlandsbadet ligger mer spredtbygd til omlag 2 timer fra Stavanger og 1 times reise fra Kristiansand, som også har et annet badeanlegg. (Aquarama).

Asplan Viak fremhever følgende faktorer som påvirker besøkstallet i badeanlegg for billettkjøpende publikum:

1. Badets attraksjonskraft
2. Befolkningsgrunnlaget
3. Reiseliv
4. Konkurrerende tilbud (badeanlegg og andre fritidstilbud)
5. Været / geografi (dårlig vær er godt vær for innendørs bading)
6. Kultur for bading (innland / kyst)
7. Åpningstider
8. Billettpris
9. Service

En «x-faktor» for badelandets besøkspotensial er *attraksjonskraften*. Dette viser til at opplevelsesverdien øker med hvor varierte tilbudene er og for hvor mange ulike brukergrupper. Jo mer attraktivt anlegget oppleves, jo større er brukeromlandet. Erfaringer fra tilsvarende prosjekt andre steder i landet understreker betydningen av et variert tilbud. Asplan Viak knytter badeanleggets attraksjonskraft opp mot følgende forhold:

- A. badets innhold / tilbud
- B. badets størrelse
- C. hvordan tilbudene er organisert i badet
- D. badets arkitektur
- E. beliggenhet / omgivelser
- F. tilgjengelighet
- G. service og pris

Innholdet i badeanleggene varierer og har også endret seg gjennom historien, fra etableringen av de første svømmehallene til dagens komplekse anlegg. I Analyserapporten

for folkebad i Tromsø trekkes i så måte et viktig skille mellom norske 3. og 4. generasjons badeanlegg, henholdsvis **badeland** og **folkebad**. Generasjonsskiftet representerer her en overgang til et bredere tilrettelagt tilbud.

3.-generasjon: Badeland (Langesund, Havanna, Hovden, Raufoss) 1985 - 2000

4.-generasjon: Folkebad (Østfoldbadet, Pirbadet, Sørlandsbadet...) 2000 –

Badeland viser her til badeanlegg dominert av lek, bølger og sklier. Generasjonsskiftet fra klassiske svømmehaller til badeland medførte en bredere involvering av befolkningen som brukere, men anleggene fikk begrenset suksess grunnet begrenset/manglende tilbud om svømming/stuping. Flere badeland er derfor avviklet. Begrepet **folkebad** viser derimot til badeanlegg tilrettelagt både for trening, velvære og lek og på bakgrunn av dette en enda større andel av befolkningen som brukere. Kombinert bruk av anleggene til ulike formål og til ulike tider av dagen/uka gir maksimal utnyttelse av anleggene. **Det vises i analyserapporten til at de beste folkebadene har inntekter større enn driftskostnadene.** Sørlandsbadet fremheves som eksempel på et vellykket *folkebad*.

Analyserapporten viser til betydelige synergieffekter ved at det planlagte anlegget i Tromsø lokaliseres i en idrettspark, og den samlede attraksjonen ved helheten i en slik park framheves (felles adkomst, inngangsparti, vestibyle, resepsjon etc). Det kan her dras en parallell til vårt prosjekt i Orkdal.

Idrettsparkens potensial i et regionalt perspektiv

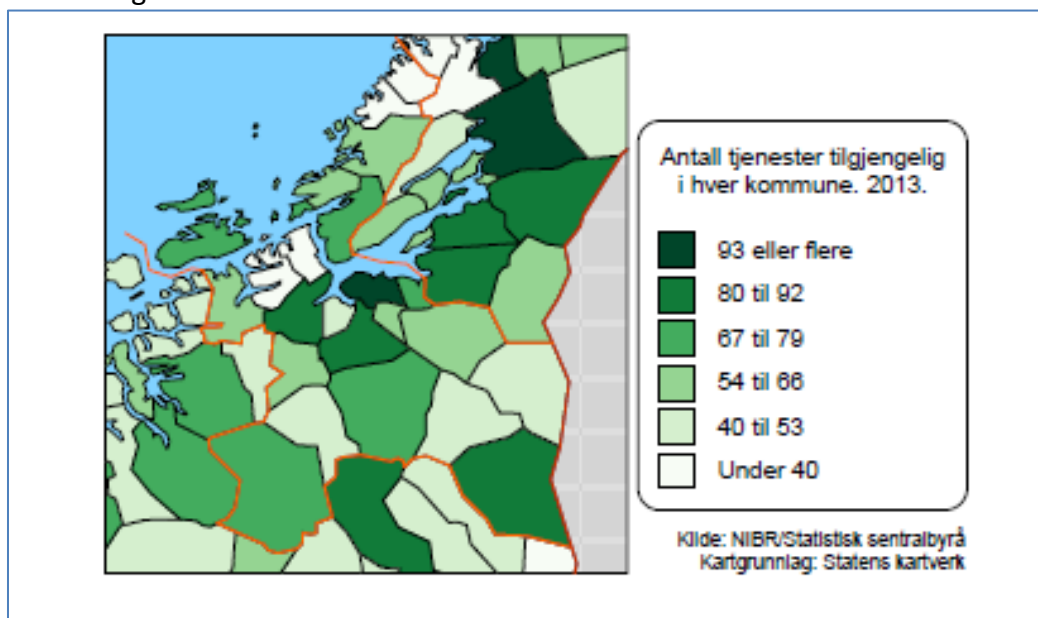
Orkanger fremheves som et potensielt regionalt tyngdepunkt i NIBR-rapporten *Regionale tyngdepunkt i Sør-Trøndelag (Gundersen m.fl. 2013)*. Begrepet *regionale tyngdepunkt* refererer her til regioner som er funksjonelt selvstendige og som kan basere videre utvikling på egne ressurser. **I rapporten slås det fast at Orkanger allerede fungerer som tyngdepunkt for sitt omland, med de fleste funksjoner på plass.** Orkanger/Fannrem/Råbygda sin status som det største tettstedet i fylket utenom Trondheim fremheves i seg selv som en viktig faktor i så måte. Utenom Trondheim er Orkanger det største tettstedet i fylket, med 7200 innbyggere pr 2013.

Orkdal kommune utgjør en felles bo- og arbeidsmarkedsregion med Hemne, Snillfjord, Meldal og Agdenes. Hovedutfordringen for regionens utviklingspotensial er i følge NIBR-forskerne den korte avstanden til Trondheim, som gir mulighet for direktependling fra regionen til Trondheim. Samtidig byr den korte avstanden til Trondheimsregionen også på muligheter for Orkdal fordi regionen kan «konkurrere» om pendlere fra for eksempel Skaun eller Melhus.

Basert på data fra Det sentrale bedrifts- og foretaksregisteret er det i rapporten gjort en analyse av tjenestetilbudet i kommunene i Sør-Trøndelag. Tilgangen på ulike tjenester er viktig for å beskrive stedets funksjonalitet i forhold til andre steder:

Noen tjenester finnes i de fleste sentra, mens andre finnes kun i noen få, som da fungerer som region- eller landsdelssentra for akkurat denne tjenesten. Antall og typen tjenester som er tilgjengelig vil dermed fortelle oss en del om senterets funksjon lokalt, i regionen og i landsdelen (Gundersen m.fl., side xx)

Som figuren under viser, tilbyr Orkdal kommune et relativt høyt antall tjenester sammenlignet med de fleste nabokommunene.

Figur: Antall tjenester tilgjengelig etter kommunene i Sør-Trøndelag. Kilde: NIBR 2013:13, s 104.

Idrettsparken planlegges som et sammensatt tilbud med flere fasiliteter, i grensesnittet offentlige tjenester, organisert idrett, velvære, folkehelse og friluftsliv. Dette vil tilføre nye tilbud til regionen og dermed merverdi til stedet for flere målgrupper. Satsningen er i så måte i tråd med mål i kommuneplan om økt attraktivitet. Stedet får flere bostedskvaliteter, badeanlegget vil ha et regionalt nedslagsfelt av besøkende og i tur kan dette gjøre området mer attraktivt for næringslivet.

Orkdal har allerede en betydelig status som idrettskommune, satsningen i Idrettsparken vil støtte opp under dette. Resultater fra en fersk omdømmeundersøkelse tyder imidlertid på at Orkdals tilbud ikke er like godt kjent i hele regionen. I forbindelse med det pågående prosjektet om omdømmebygging i kommunen er det nylig gjennomført undersøkelser av Orkdals omdømme hos Trondheim og andre nabokommuner. Rapporten utarbeidet av Sentio Research påpeker blant annet at folk i Trondheim er skeptiske til hvor godt utbygd fritidstilbudet i Orkdal er. Fritidstilbud regnes som mindre viktig enn for eksempel jobbtilbud med tanke på at Orkdal skal oppleves attraktivt for folk i Trondheim. Det påpekes likevel at for at fritidsaktivitetene i Orkdal skal bli mer attraktive for «trondhjemmere» er det av stor betydning at tilbudene har god service og at informasjonen om tilbudene er god. Bomringen oppfattes til en viss grad som et hinder for å benytte fritidsaktiviteter i Orkdal. Tilsvarende undersøkelse er utført i Orkdals nabokommuner, innbyggerne her hadde oppsummert en bedre oppfatning av idretts-/fritidstilbud i kommunen. Det er imidlertid få i denne gruppen som benytter seg av fritidstilbud i Orkdal. Oppfattelsen av at Orkdal har god dugnadsånd går

igjen både i undersøkelsen for Trondheim og nabokommunene. Som omdømmeundersøkelsen peker på er det dermed fortsatt behov for en innsats for å styrke/markedsføre fritidstilbud.

Idrettsparkens attraksjonskraft avhenger også av et visst lokalt eierskap, slik at lokalsamfunnet føler tilhørighet til anlegget. Dette ligger det godt til rette for med tanke på den lokale dugnadsånden, det er utrettet mye i idrettsparken med utgangspunkt i frivillig arbeid. Denne drivkraften bør ivaretas også gjennom videre utvikling i parken. I prosjektet er det dessuten lagt til rette for utstrakt brukermedvirkning gjennom at lag/foreninger/interesseorganisasjoner er involvert gjennom referansegrupper og har bidratt direkte i prosjektet med innspill. Samtidig er det en forutsetning at det lokale eierskapet opprettholdes også når et eventuelt anlegg er i drift. Den utstrakte samdriften som det legges opp til betinger et velfungerende samarbeid mellom det offentlige og lag og foreninger som er brukere av anlegget.

Det er vanskelig å beregne mulige besøkstall for Idrettsparken som helhet, men med hjelp i foreliggende utredninger for badeanlegg kan det gjøres beregninger av besøkstall for et eventuelt folkebad.

Estimat av geografisk nedslagsfelt og besøkstall for folkebad i Orkdal

Det vil være et relativt stort omland av potensielle besøkende for et folkebad i Orkdal. Nærmeste større badeanlegg er Pirbadet i nord, Atlanterhavsbadet i Kristiansund og Moldebadet i vest.

I tillegg er det et mindre badeanlegg i Oppdal. Befolkningsgrunlaget for et badeanlegg i Orkdal er ikke direkte sammenlignbart med for eksempel Tromsø eller Molde med tanke på folketall, disse stedene er tettere befolket. Med utgangspunkt i Asplan Viaks analysemodell kan en likevel estimere et regionalt nedslagsfelt.

Asplan Viaks analysemodell er utviklet på 1990-tallet og tar utgangspunkt i erfaringsstudier fra etablerte anlegg. Modellen nyanserer mellom besøk fra fastboende og reiselivet, og den nyanserer bruken også innenfor disse brukergruppene. I tillegg varierer bruken med en rekke andre faktorer som skissert i kapittelet «Etablering av et attraktivt badeanlegg».

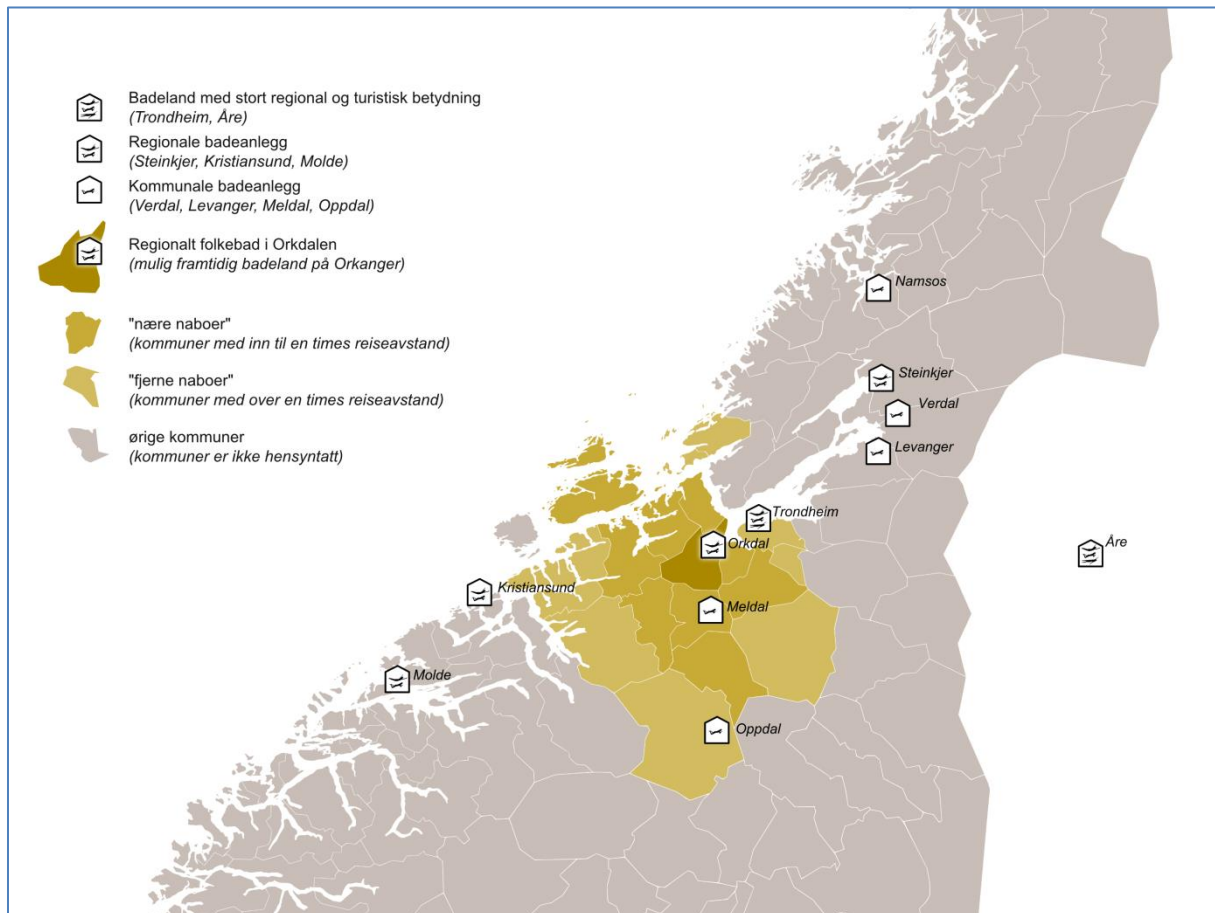
Det geografiske nedslagsfeltet av fastboende kan deles i tre kategorier:

1. Kommunens innbyggere
2. Nære naboer
3. Fjerne naboer

For Orkdal har vi lagt følgende til grunn:

Nære naboer: (± 1 times reisetid). Definert som Skaun, Melhus, Rindal, Hemne, Snillfjord, Hitra, Frøya, Agdenes, Rennebu, Meldal. Med utgangspunkt i de kommunene som grovt sett ligger innenfor en times reiseradius fra Orkanger, eller har Orkanger som nærmeste

regionsenter, er det et befolkningstall på nærmere 60 000 i regionen, Orkdal inkludert. Det kan diskuteres hvorvidt det er riktig å operere med en faktor på kun 1 for nabokommunene, da det er dårlige svømmetilbud i enkelte kommuner, eksempelvis Skaun. Erfaring hittil fra drift i klatrehallen viser for eksempel at flere ukentlige brukere av dette fritidstilbudet er bosatt utenfor kommunegrensa.

Geografisk nedslagsfelt og fordeling av relevante badeanlegg i regionen avhengig av størrelse til tilbudet
 Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

Fjerne naboer: (>1 times reisetid). Definert som Halså, Aure, Surnadal, Oppdal, Midtre Gauldal, Klæbu, Heimdalsområdet, Bjugn og Ørland. Fjerne naboer viser til omlandsbefolkning som kan tenkes å besøke anlegget en sjelden gang. Uten sammenligning for øvrig har eksempelvis alpinanlegget i Oppdal besøkende fra Orkdal, tilsvarende vil det være folk som reiser fra Oppdal til et badeanlegg i Orkdal selv om Oppdal har et lite badeanlegg. Rissa, Malvik og Trondheim med unntak av Tillerområdet er ikke tatt med i beregningen på grunn av det konkurrerende tilbudet i Pirbadet. Kommuner i den «ytre krets» av Orkdalsregionen (Halså, Surnadal er for øvrig lokalisert nærmere Kristiansundsområdet og tjenestetilbudet der). Det kan diskuteres hvorvidt en burde forvente større besøk fra bosatte i Trondheim, Orkdal ligger forholdsvis nært Trondheim og selv om Trondheim har Pirbadet kan et eventuelt bad i Orkdal konkurrere med dette dersom tilbudet er godt nok.

Videre tas det i analysemodellen høyde for **korreksjoner** for ulike forhold som kan påvirke besøkstallet; herunder konkurrerende tilbud, værforhold, badekultur, åpningstider og

billettpris. Pirbadet vil være en sentral korrigerende faktor for et badeanlegg i Orkdal. Bomringen muligens en annen, men denne er planlagt å opphøre i 2017.

Med utgangspunkt i det geografiske nedslagsfeltet kan det gjøres et estimat av **besøkstall** for anlegget, også dette med støtte i Asplan Viaks analysemodell. Et estimat av billettkjøpende publikum gir grunnlag for å si noe om nødvendig kapasitet og størrelse på anlegget. Besøkstall viser her til antall billettkjøpende publikum blant den fastboende befolkningen. **Bruken av anlegget for turister, skoleklasser, idrettsforeninger og helseforetak vil komme i tillegg.** Modellen baserer seg på at besøksfrekvens avtar med reisetid. Det opereres med en besøksfrekvens på 2,5 i året for kommunens innbyggere, 1 for nære naboer og 0,1 for fjerne naboer.

På bakgrunn av disse beregningene kan vi sette opp følgende tabell for Orkdal:

	Kommunen	Nære naboer	Fjerne naboer	Totalt
Befolkningsgrunnlag	11519	47292	72 132	130943
Besøk fra befolkningen	28798	47292	7200	83290

Tabell: Estimert besøkstall fastboende (folketall fra SSB, 01.01.2014, og Trondheim Kommune)

Avhengig av hvilke tilbud det legges til rette for i Idrettsparken og kvaliteten på dem, kan det påregnes et større geografisk nedslagsfelt. Eksempelvis vil et utvidet tilbud av tjenester utover badeanlegg øke attraksjonskraften. **Besøk fra reiseliv** må ses i sammenheng med antall overnattingsplasser både i Orkdal og regionen for øvrig, både for private hytter, campingplasser og kommersielle sengeplasser. SSB publiserer kun reiselivsstatistikk ned til fylkesnivå, dette gjør det vanskelig å anslå årlig reiselivsbesøk i Orkdal. Generelt er hytter og reiselivsbedrifter i følge Asplan Viaks utredninger ivrige brukere av badeanlegg.

Oppsummert: Vi har i denne utredningen gjort en begrenset analyse av mulig besøkstall, som i første rekke gir et hint om besøkstall fra fastboende. **Medregnet besøk fra reiselivet, skolesvømming, besøkende fra ulike idrettsarrangement i kommunen, næringslivet og med alle mulige forbehold om påvirkningskraft fra korrigerende faktorer er det sannsynlighet for et årlig besøkstall opp mot 100 000.**

I konkurranse med for eksempel Pirbadet, som har et større befolkningsgrunnlag å spille på, er unikheter og kvalitative aspekter viktige konkurransefortrinn for et folkebad i Orkdal. **Eksempelvis vil samlokaliseringen av folkebad og andre fritidstilbud slik som klatrehall øke Idrettsparkens attraksjonskraft.**

Forslag: Idrettsparken som en integrert arena for folkehelse, idrett, fritid og friluftsliv

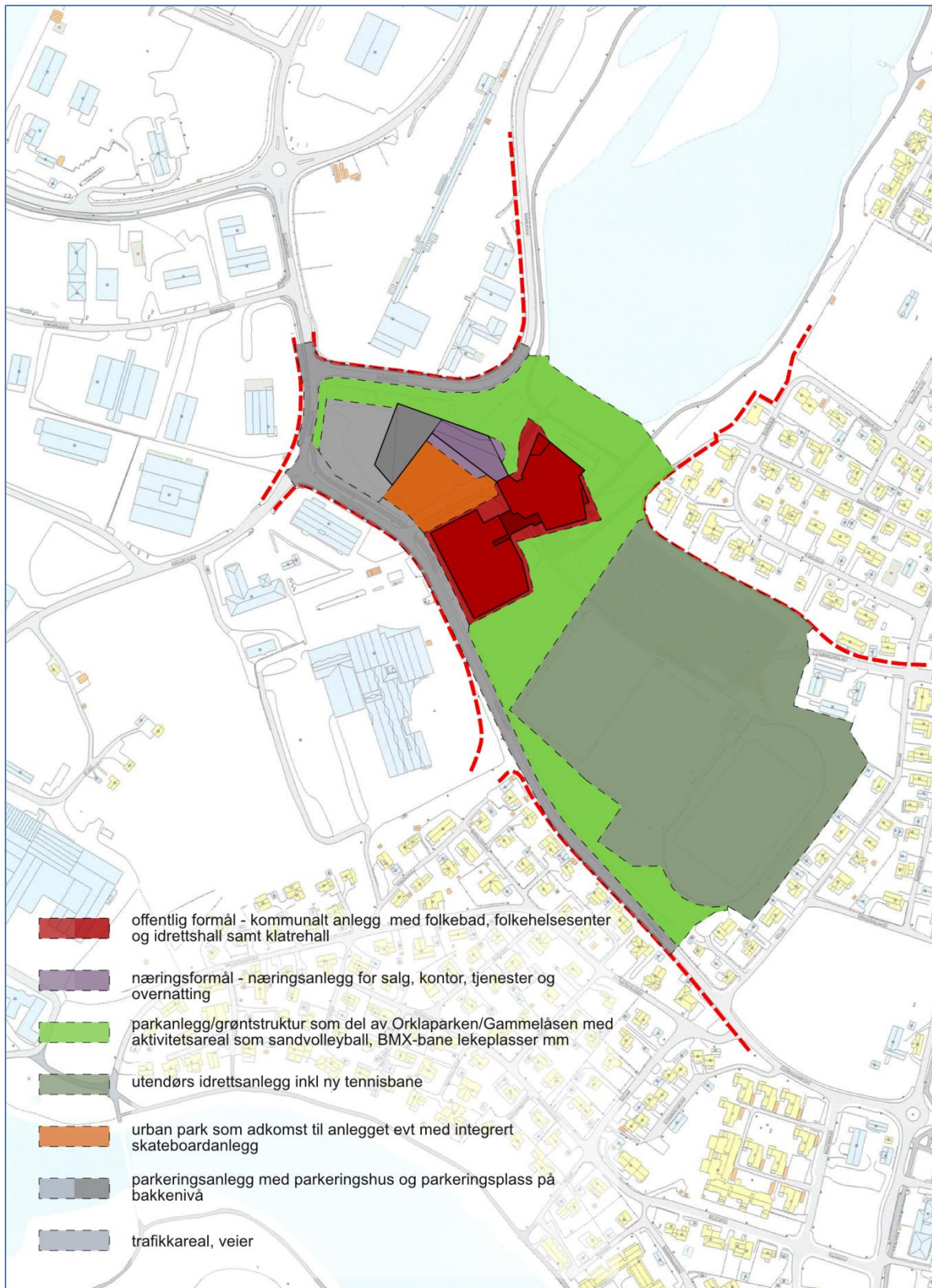

Oversiktsbilde over Idrettsparken med nybygg som skissert i prosjektrapporten. Illustrasjon: m.herzog/VISUALIS

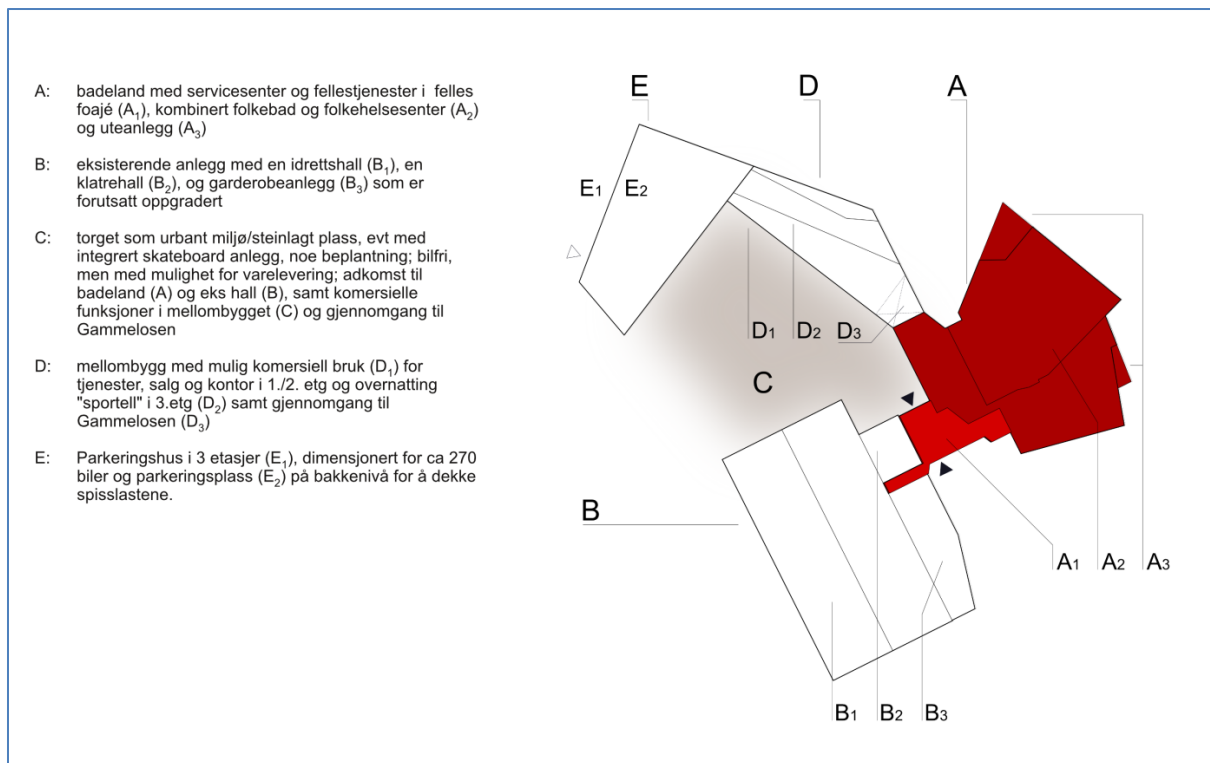
Overordnet beskrivelse

Det planlegges et samlokalisert folkehelsesenter og folkebad i Idrettsparken. **Betegnelsen folkebad reflekterer at det planlegges et badeanlegg som skal favne om både idretten, terapi/behandling og familier-/fritidsbesøkende. Det skal legges til rette for et anlegg hvor ulike brukergrupper skal kunne oppholde seg over tid.**

Et sentralt prinsipp som er lagt til grunn i planleggingen av ny bygningsmasse i området, er at det skal legges til rette for felles drift /stordriftsfordeler. Dette gjelder spesielt ny bygningsmasse i form av folkehelsesenter og folkebad, men også Idrettsparken som helhet. Dette har lagt føringer for aktuelle lokaliseringer av henholdsvis badeanlegg, folkehelsesenter og næring/privat tjenesteyting. Eget område for næringsvirksomhet/privat tjenesteyting er vist vest for dette området, på sirkustomta. Det legges opp til et felles servicesenter i en sammenbygning som knytter sammen Orklahallen/Klatrehallen med folkebad/folkehelsesenter. Dette følges opp utomhus i form av et **torg/åpen plass (Urban Park)** som utgjør ytre inngangsparti til Idrettsparken. **Parkering** foreslås konsentrert til eget område lenger vest på Sirkustomta.

Oversikt over ulike formålsområder i forslaget til utvidelsen av idrettsparken.
 Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

Oversikt ulike funksjoner. Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

For å sikre langsiktighet i prosjektet bør det planlegges med rom for videre utvikling. I foreliggende utkast løses dette ved at utbygging er konsentrert til ett område, slik at ikke hele Idrettsparken bygges ned. Dette må også ses i sammenheng med at store deler av området er vist som **grøntstruktur**. Dette for å sikre forbindelseslinjene gjennom området, og for å tilrettelegge for utomhusområder for uorganisert fysisk aktivitet i samsvar med intensjonene for et folkehelsesenter. Spesielt opprettholdelsen av forbindelsen med **friluftsområdet** i Gammelosen er viktig med tanke på Gammelosen sine muligheter for variert friluftsliv til lands og vanns – spaserturer, sykling, bading, padling og annen sjøsport (jf. fjellsporklubbens aktivitetsspekter). Utearealer for fysisk aktivitet i Idrettsparken og tilgrensende områder (spesielt Gammelosen) inngår som et sentralt element i prosjektforslaget.

Landskapsplan Gammelosen, idrettsparken og Orklaparken.
Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

Det legges generelt opp til en bærekraftig arealutnyttelse for området. Med dette vises det både til at det planlegges for samdrift/-lokalisering for ny bygningsmasse, og at det legges til rette for bedre utnytting av eksisterende arealer/bygningsmasse. Samdriftsløsninger kan for eksempel generere økt bruk for arealer/lokaler som per i dag ofte står ubrukt på dagtid.

Plassbehov ved etablering av Orkanger ungdomskole i idrettsparken med utomhusanlegg dimensjonert etter veilederen for skolegårder
Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

Beskrivelse av delområdene/fasiliteter og sentrale grep

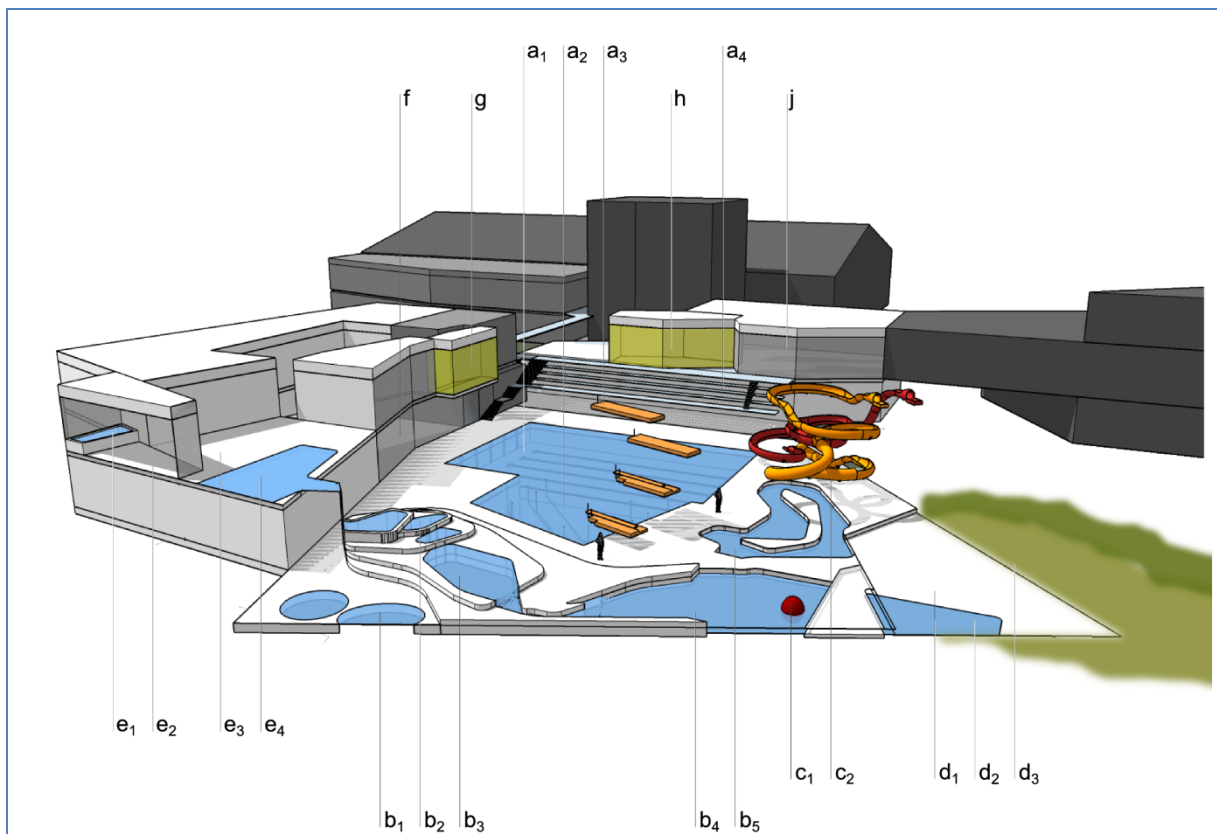
Folkebad og folkehelsesenter

Badeanlegg og folkehelsesenter planlegges som et helhetlig integrert anlegg med sambruk av lokaler og/eller felles romløsning. Forslaget viser ny bygningsmasse med et overbygd areal på totalt ca 5500 m² – dette omfatter svømmehall, folkehelsesenter, servicesenter og nytt garderobetilbygg til Orklahallen. Det planlegges et **badeanlegg** med både familiebad, terapibad og svømmebasseng, samt uteareal mot vest eksklusivt for badets besøkende.

Tabell: Fasiliteter i badeanlegg med areal

Fasilitet	Beskrivelse	Areal* i m ²
Idrettsbasseng	25-meters idrettsbasseng med 6 baner og egen avdeling med stupetårn og dypere vann.	530
Boblebad	3 stk.	21
Terapibasseng	Andre etasje, i tilknytning til folkehelsesenteret. Bør kunne forbeholdes terapiformål ved behov, da andre varmebasseng er tilgjengelig for fritidsgjester.	67
Bølge-/opplæringsbasseng	Med «Wave-ball» for bølgeeffekt. 31 grader, variert dybde.	98
Strømningskanal		95
Vrimlebasseng	Med overgang til bølgebasseng	45
Småbarnsbasseng		26
Kaldvannsstamp		5
Utebasseng		26

*Arealer forutsettes justert med tilpasning til krav for spillemiddelstøtte, se egen tabell i kapittel om spillemidler

Idrettsbasseng med 6 konkurransebaner (a₁) 25m lang, kombinert med et stupebasseng (a₂), til sammen 530m² og 26°C vanntemperatur, stupetårn (a₃) med kombinert svikt/plattform på 1m og 3m og plattform på 5m og 7m samt integrert tribuneanlegg (a₄) for tilskuer under idrettsarrangement.

Badelandskap med to småbarnsbasseng (b₁) 26m²/35°C, tre ulike velvære/boblebasseng (b₂) 21m²/30-36°C, et vrimebasseng (b₃) 45m²/30°C med overgang/integrert sklie til kombinert opplærings/bølgebasseng (b₄) 98m²/30°C og en strømningskanal (b₅) 95m²/30°C.

Teknisk utstyr og div fasiliteter som «Wave-ball» (c₁) en kuleintegrert bølgegenerator og store vannsklier (c₂) bør vurderes.

Uteareal med stort, overbygd badeterasse (d₁) orientert mot ettermiddags/kveldssola og godt skjermet mot hovedinnretningen med utebasseng (d₂) 26m² og vanntemperatur tilpasset årstiden fra 18°C til 36°C og utomhusareal (d₃) som kan inneholde solings plasser på gressplen div lekeutstyr og øvrige badefasiliteter godt skjermet/avgrenset mot tilgrensende parken.

SPA/terapiavdelingen (e₃) plasseres og utformes slik at det kan brukes som et eget tilbud samtidig som det muliggjøres sambruk med badeland på den en og ergo-/fysioterapiavdeling som del av folkehelsesenter tilgjengelig på den andre siden. Avdeling skal være tilgjengelig fra svømmehallen og bør inneholde badstue, kaldvannsbasseng (e₁) 15m²/15°C evt plassert på uteveranda (e₂) skjermet mot innsyn samt varmvanns/terapiabasseng (e₄) 67m²/30-36°C med optisk tilknytting til øvrige badeanlegg.

Øvrige fasiliteter som skal plasseres og utformes med tanke på sambruk er treningssal (f) over to etasjer med stor glassfront mot badeland, vaktrom (g), kantine/restaurantkjøkken (h) med salgsmulighet mot svømmehallen der tribuneanlegget (a₄) kan brukes som en del av sittemuligheter samt en møte/konferanseavdeling (j) som leies ut til lag og foreninger mm.

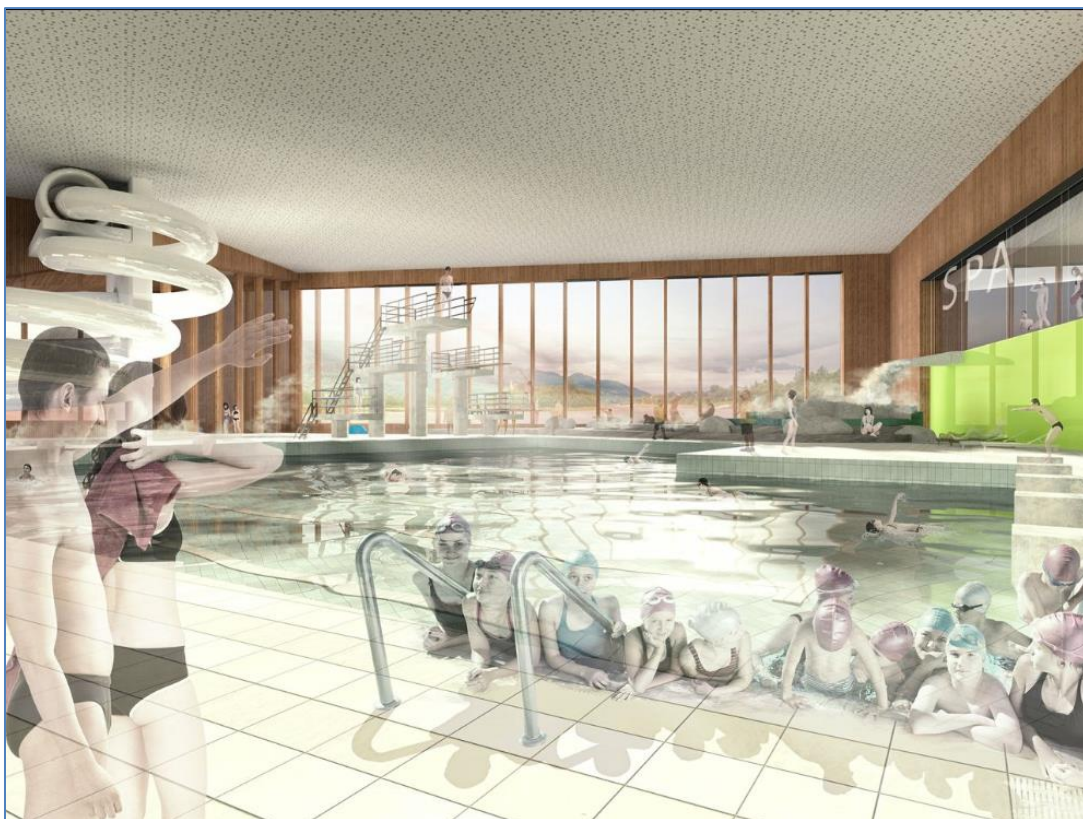
Illustrasjon av folkebadets plassering i anlegget og fasiliteter. Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

I tillegg planlegges vaktrom sentralt i anlegget, sklie, samt et tribuneanlegg på 212 m², som vist på illustrasjoner. Videre er det lagt til grunn et garderobeanlegg på 800 m² for selve badet med en kapasitet på 400 personer samt separate familie- og HC-garderober som kan benyttes både av badegjester og av brukere til det øvrige anlegget.

Målgrupper for badeanlegget er lokalbefolkning generelt, idretten, helseforetak, bedriftsansatte og turister. Erfaringstall fra andre anlegg (eksempelvis Moldebadet) viser at **fritidssegmentet utgjør en brukergruppe i størrelsesorden 70 % av bruken**, det er derfor avgjørende at anlegget utformes med varierte tilbud for flere målgrupper. **Det er en forutsetning for spillemiddeltilskudd at anleggene på forhånd er idrettsfunksjonelt godkjent av departementet (jf. vedlegg: notat om spillemidler)**. Dette må legges til grunn i en eventuell prosjektering av aktuelle anlegg. Viktig her er at den idrettsfunksjonelle forhåndsgodkjenningen er knyttet til anleggenes funksjon for idretten, og av den grunn må foreligge *før* byggearbeider igangsettes.

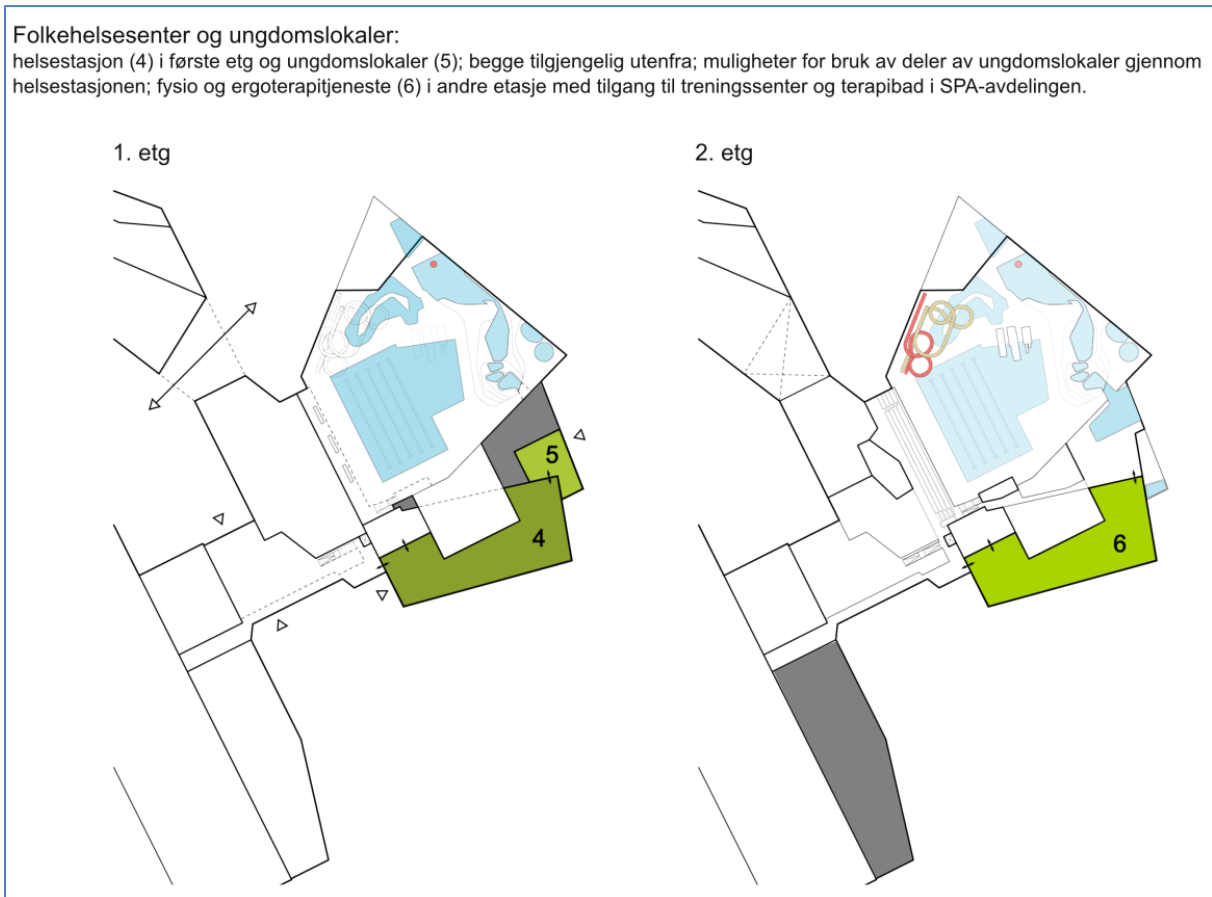

Illustrasjon ved m.herzog/VISUALIS.

Folkebad for flere målgrupper. Illustrasjoner ved m.herzog/VISUALIS.

Folkehelsesenteret tenkes å kunne inkludere tilbud som helsestasjon, kommunal og privat fysioterapi, ergoterapi og frisklivssentral. En eventuell etablering av en interkommunal frisklivssentral vil kunne trekke flere besøkende fra andre kommuner til anlegget, flere av nabokommunene har ikke tilbud om frisklivssentral.

Illustrasjon av folkehelsesenterets lokalisering i anlegget. Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester.

En samlokalisering av kommunal og privat fysioterapitjeneste vil være gunstig med tanke på tettere samarbeid, sambruk av lokaler og andre stordriftsfordeler (eksempelvis gruppetreninger). Dette vil gi et bedre tilbud for befolkningen. En etablering av privat fysioterapitjeneste bidrar til økte leieinntekter for folkehelsesenteret. Hovedutvalg for Oppvekst og omsorg i Orkdal kommune har vedtatt at styrking av helsestasjonene skal innarbeides i handlingsplanarbeidet. En utredning konkluderer med fordeler ved samlokalisering av helsestasjonene i Orkdal. Per i dag er det egne helsestasjoner på Orkanger og Fannrem, en eventuell samlokalisering forutsetter nye lokaler.

Det er behov for en rekke ulike romfunksjoner tilknyttet folkehelsesenteret, blant annet treningsaler, behandlingsrom, garderober, møterom og grupperom. Den interne sambruken mellom badeanlegg og folkehelsesenter vil knytte seg til rom slik som garderobe, basseng, møterom etc. **Mulighetene for behandlingsopplegg i basseng med grupper og lignende gir et økt og forbedret tilbud sammenlignet med dagens situasjon.** Sambruk med øvrige fasiliteter i Idrettsparken vil også være viktig, blant felles resepsjonsareal og idrettshaller, samt friluftsområde i Gammelosen. Mulighetene for økt bruk av rom/haller/basseng i

idrettsparken, både eksisterende og ny bygningsmasse, gir bedre ressursutnyttelse enn dersom tilsvarende rom/haller/basseng står tomme på dagtid. Tilsvarende er det muligheter for å leie ut møtelokaler til bedrifter og lignende, det er også kommet innspill på dette fra næringslivet. Det er et vesentlig element i det planlagte folkehelsekonseptet at det tenkes ikke bare *bygningmasse* men også **tilrettelegging av uteområder for fysisk aktivitet**. Med dette siktes det til både områder internt i parken og det nærliggende allsidige og tilgjengelige friluftsområdet i Gammelosen.

Tabell: oversikt over sentrale fasiliteter tilknyttet folkehelsesenter

Fasilitet	Beskrivelse	Areal
Treningssal		380
Garderober		90
Spa, terapi, badstue		230
Div fysio/ergo	Mottak, behandling, personal	430
Helsestasjon		430
Ungdomslokale		90

Det planlegges etablert SPA og treningssenter i tilknytning til badeanlegg/folkehelsesenter. Eventuell utleie til privat SPA-aktør vil generere leieinntekter. Etablering av et treningssenter som kan brukes både mht. offentlige tjenester og av allmuen vil være avgjørende for inntjeningen i anlegget. Det er ikke tatt stilling til hvordan treningssenter skal organiseres.

SPA. Illustrasjon ved m.herzog/VISUALIS

Også andre funksjoner kan være aktuelle i anlegget, eksempelvis vil servicesenterfunksjonen, aktiviteten og det sosiale rom det legges opp til med ny

bygningssmasse utgjøre gunstige lokaliseringsforhold for frivillighetssentralen som per i dag leier lokaler i Orkdalsveien.

Rosenvik fremheves i flere innspill som en mulig aktør som kan inn i idrettsparken. Dette kan tenkes både i form av arbeidstreningssarena for atfføringsvirksomhet i folkehelsesenteret, og gjennom involvering i daglig drift av utomhusområdene knyttet til anlegget.

Treningscenter. Illustrasjon ved m.herzog/VISUALIS

Servicesenter, konferanseavdeling og servering

Folkebadet/folkehelsesenter planlegges forbundet med Orklahallen via en sammenbygning (foajé). Dette utformes til et *felles servicesenter* for hele idrettsparken, eventuelt også for andre lokale tilbud innenfor segmentet kultur/fritid. Servicesenteret er tenkt å bestå av resepsjon(er), kafè, og vringleareal. **Det bør legges opp til et serveringstilbud som skal servere ikke bare tørr-/våtsone i et badeanlegg, men også besøkende i idrettsbanene, Orklahallen og turgåere i Gammelosen.** Det legges opp til at flere av funksjonene i idrettsparken skal kunne ha felles resepsjon i denne delen. Kafe/serveringsfunksjonen bør sikres en eksklusivitet til servering i Idrettsparken. Samtidig kan det ved cup-arrangement og lignende av kapasitetshensyn være behov for midlertidige serveringstilbud (for eksempel pølsebod), dette kan løses gjennom avtaler med serveringsstedet. Serveringsstedet kan også tenkes som et arbeidstreningstilbud.

Servicesenter og fellesfunksjoner for Idretsparken:

servicesenter og kommunikasjonsareal (1) med betjent informasjon og kiosk/butikk, med tilgang til restaurant/kantine (2) i 2. etg samt møte/konferanseavdeling (3)

Illustrasjon av servicesenter/foaje med serveringssted i toppetasjen

Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

Utfordringen er å kombinere servicesenterets funksjon som nav i bygningskomplekset med en åpen passasje mellom parkering og idrettsbaner. Bygningsmassen planlegges slik at større befolkningsgrupper kan passere gjennom området uhindret.

I tillegg viser prosjektforslaget en konferanseavdeling på samme plan som serveringsstedet, med mål på 310 m².

Orklahallen

Det foreslås en kobling til badeanlegg/folkehelsesenter via vestibylen. Garderobetilbygg mot øst foreslås revet og erstattet med nybygg med bruttoareal på 1280 m² fordelt på to etasjer ved hovedbygningens nordvegg. Dette vil åpne opp arealet mellom Orklahallen og Orkla KGB. Det forutsettes at de funksjoner som i dag er innlemmet i tilbygget også videreføres i nytt bygg (garderober, ungdomsklubb, møterom mm.)

Sambruk og synergieffekter:

garderobeanlegg med våtgarderober (8) og tørrgarderober (9) som dekker garderobebehovet for hele anlegget; treningshall (10) og SPA-avdeling (11) som kan brukes av badegjester, for behandlingsformål fra fysio og ergoterapiavdeling og som ordinert treningstilbud; kantinekjøkken (12) som server personalkantine/publikumsrestaurant, spiseplassen på tribunen i badeanlegget (både for badegjester og evt tilskuer under idrettsarrangement) og ved behov møte/konferanseavdeling; vaktrom (13) sentralt plassert med god utsikt over badeanlegget og lett tilgjengelig fra øvre fasiliteter

Illustrasjon av garderobeanlegg, med nytt tilbygg til Orklahallen til venstre

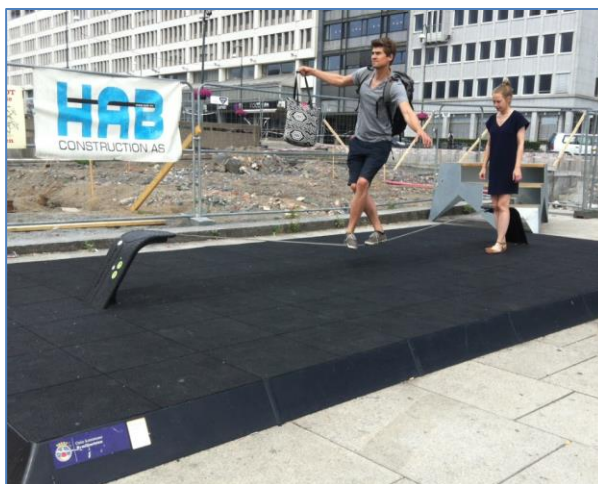
Illustrasjon: Orkdal kommune, Tekniske tjenester

Næringsbygg

Næring og privat tjenesteyting foreslås lokalisert i egen bygning på dagens Sirkustomt, med muligheter for tilknytning til bygningskomplekset folkebad/folkehelsesenter. Området er tenkt til næring som kan relateres til idrettsformålet eller som styrker anleggets senterfunksjon. I tredje etasje er det muligheter til å etablere overnattingstilbud «sportell» - med bro-adkomst fra folkebad/folkehelsesenter for derved å muliggjøre sambruk av resepsjonen i servicesenter også her. Et eventuelt næringsbygg her er tenkt for privat tjenesteyting/næringsliv og vil ikke inngå i det kommunale anlegget. I prosjektskissen er bygningen vist med et bruttoareal på 3410 m², fordelt på 3 etasjer. Bygningen er også vist med en gjennomgang på gateplan, for å opprettholde forbindelsen mellom parkeringsplass/park og Gammelosen.

Grønstrukturområde/park

Det er avsatt et større grønntstrukturområde/park mellom bygningskompleksene i Idrettsparken og baneanleggene, samt mellom idrettsbanene og Tverradkomsten. Primærfunksjonen for området er generelt forbindelseslinjene gjennom Idrettsparken og adkomst til Gammelosen. Sekundært kan området innredes med ulike parkfasiliteter som inviterer til opphold eller stimulerer til fysisk aktivitet. Tilgjengelighet for ulike brukergrupper bør være et premiss i planleggingen av et slikt uteområde.

Over: Installasjon i Tuftepark (Foto: tufteparken.no), slakk line – installasjon på Rådhusplassen ved Oslo Bymiljøetat (foto: Ingvill Kanestrøm). Under: Eksempler på attraktivt uteområde. Fra Finalebanen, Trondheim (St.Olavs). Foto: Astrid Birkelund

Tennisbane foreslås flyttet til dette området. Opparbeiding av parkanlegg/grøntstruktur gjennom området må hensynta eksisterende og planlagt infrastruktur i området, eksempelvis avløpspumpestasjon og ny sådan planlagt like øst for der tennisbanen ligger i dag. I et folkehelseperspektiv er *Tuftepark* (navngitt etter grunnlegger Lasse Tufte) et aktuelt eksempel på hva området kan fylles med.

Tufteparken er eksempel på lavterskel treningstilbud i form av fastmonterte utendørs installasjoner for (egenvekts-)trening. Grøntstrukturen vil utgjøre en betydelig kvalitet i seg selv for Idrettsparken som sådan, både med tanke på estetikk og funksjonalitet. Grøntdraget vil inngå som en vesentlig del av et folkehelseilbud i parken.

Estetisk utforming av uteareal. Kvinaparken i Kvinesdal. Foto: J. Rafoss.

Prosjektskissen viser også et grøntområde i tilknytning til folkebadets uteområde, sistnevnte må avgrenses fysisk slik at det er forbeholdt betalende gjester i anlegget.

Illustrasjon av grøntområde ved uteområde badeanlegg. Det er lagt til rette for en forbindelseslinje mot den urbane parken/parkeringsområdet. Illustrasjon: m.herzog/VISUALIS.

Det foreslås en forbindelse mellom dette grøntstrukturdraget og tilsvarende område parallelt med Tverradkomsten.

Urban park/åpen plass ved adkomst til Orklahallen

Det foreslås å sette av et område fra innkjørsel til området og inn mot badeanleggetomt for torg eller større plass. Dette gir tyngde til servicesenterets sentrale funksjon, og muliggjør tilrettelegging av et attraktivt ytre «inngangsparti». Plassen er også tenkt å ivareta skatepark, som i dag er lokalisert lenger nord mot Gammelosen, dersom disse aktivitetene ikke flyttes lenger nord i Gammelosen.

Illustrasjon: m.herzog/VISUALIS

«Urban Park». Illustrasjon: m.herzog/VISUALIS

Området må samtidig være tilgjengelig for større kjøretøy relatert til drift av badeanlegg/Orklahall. Dette er spesielt aktuelt i forbindelse med messer og lignende, da det er behov for tilgang til port ved klatrehallen.

Parkering og overordnet trafikk

Prosjektforlaget viser parkeringshus på 6000 m² bruttoareal fordelt på tre etasjer, og 260 parkeringsplasser.

Hovedavkjørsel for adkomst med bil til idrettsparken er tenkt som eksisterende fra Tverradkomsten og inn på parkeringsområdet. Forslaget viser adkomstvei for varetransport/utrykningskjøretøy er tenkt like vest for Orklahallen, mellom hallen og den «urbane parken». Sikring for utrykningskjøretøy og varetransport i Idrettsparken må ivretas gjennom en eventuell reguleringsplan for området. Det tas høyde for behovet for en «Kiss and Ride» - en lomme for å slippe av besøkende til anlegget uten å måtte kjøre inn på parkeringsområdet.

Adkomst for gående og syklende er tenkt via den «urbane parken» og grøntstrukturdraget mellom Orklahallen og Orkla kunstgressbane. BMX-banen på Sirkustomta opprettholdes.

BMX-bane og skateanlegg (Kilde: Orkanger Vel)

Idrettsbaner

Dette delområdet er i det vesentligste utbygd. Det må sikres forbindelseslinjer gjennom området for gående og syklende, samt adkomst fra flere hold for utrykningskjøretøy og drift.

Sandvolleybane

Sandvolleybane forutsettes løst i tilknytning til strand i Gammelosen. Det er som tidligere nevnt regulert en oppfylling ved vestbredden som kan gi mulighet for lokalisering av ulike aktiviteter. Erfaring fra tilsvarende anlegg ellers i kommunen (eksempelvis Fannremsmoen) tilsier at et slikt anlegg blir brukt aktivt og bør prioriteres. Orkanger Vel etablerer sommeren 2014 en midlertidig sandvolleybane på Folkebadtomta.

Annet:

Ungdomsklubben Synthón forutsettes flyttet til lokale i Folkehelsesenteret, med egen inngang mot Gammelosen, med muligheter for bruk av ungdomsavdelingen til helsestasjonen på dagtid.

Dagens parkeringsareal brukes årlig til sirkus/tivoli. Det vil bli begrenset plass for slike temporære aktiviteter dersom planene for Idrettsparken realiseres som skissert i denne rapporten.

Det må foretas grunnundersøkelser i forbindelse med en eventuell utbygging i Idrettsparken. Det må i forbindelse med en mer detaljert regulering av området tas høyde for infrastrukturelle forhold slik som fjernvarmeledning gjennom området og bussholdeplass.

Økonomi, organisering og drift

Referansegruppe drift har drøftet hvilken driftsmodell som er best egnet for planene i Idrettsparken, dette er lagt til grunn for prosjektgruppens forslag.

Driftsgruppa mener det *i utgangspunktet* er ønskelig med en felles overordna drift for hele Idrettsparken med både idrettsbaner, bygningsmasse og parkering. Dette med tanke på stordriftsfordeler, oversikt og helhetlig planlegging: Eksempelvis vil det være fordelaktig at folkebadet er fullt ut tilgjengelig for allmuen i forbindelse med fotballcup'er etc. for å legge til rette for økt inntjening i badeanlegget ved slike arrangement.

Samtidig peker gruppa på utfordringene med å involvere baneanlegget og samdrift med IKAS og OIF. IKAS (Idrettsparken Kunstgress AS) er selskapet som skal drifte kunstgressbanene i idrettsparken. Det vurderes derfor som mest aktuelt at baneanleggene fortsatt driftes separat, mens driften samordnes for øvrige funksjoner i Idrettsparken - nærmere bestemt Orklahallen, servicesenter, folkebad og folkehelsesenter, samt uteområder med parkering, grøntstruktur og inngangsparti. Dette må igjen samordnes med drift av Klatrehallen.

Konklusjon: Prosjektgruppa anbefaler på bakgrunn av dette at det opprettes et driftsselskap som er ansvarlig for folkebad, folkehelsesenter, servicesenter, Orklahallen, parkering og utomhusareal. Selskapet forutsettes å inngå driftsavtaler med henholdsvis Klatrehallen, IKAS og OIF. Sistnevnte kan på bakgrunn av driftsavtaler kjøpe driftsoppgaver.

Eksempelvis er det aktuelt at IKAS kan leie ut kunstgressbanene.

Driftsmodell

Driftsgruppa vurderer det som mest hensiktsmessig at eiendomsmassen totalt sett holdes i kommunalt eie, med driftsselskap i form av et kommunalt foretak. Det kommunale foretaket leier ut lokaler til aktuelle leietakere, leieinntekter vil slik generere betydelig inntekt for anlegget.

Kommunalt foretak (KF) er betegnelse for en selskapsform som brukes for virksomheter som er del av en norsk kommune. Lov av 22. juni 1999 åpnet for at kommuner og fylkeskommuner kan organisere virksomhet gjennom foretak. Et foretak er ikke et selvstendig rettssubjekt men er en del av kommunen. Det har derfor ikke verken økonomisk eller rettslig selvstendig ansvar.

Foretakets forpliktelser er kommunens forpliktelser, og kommunen er kontraktspart i de avtalene som foretaket inngår og økonomisk ansvarlig. Kommunestyret er foretakets øverste organ, men foretaket ledes av et styre med alminnelig myndighet til å treffe avgjørelser i foretakets saker.

Foretaksformen er utformet med tanke på å være et tilbud om organisering av mer forretningspreget virksomhet, men hvor det allikevel er et ønske om å knytte virksomheten tettere opp til de sentrale kommunale organene.

Foretaket er direkte underlagt kommunestyret. Gjennom vedtektene fastsetter eierne formål og virksomhet som foretaket skal drive. Vedtektene fastsetter den ytre rammen for styrets myndighet. Det ligger også i styringsformen at kommunestyret gjennom vedtektene eller andre typer vedtak og retningslinjer fastsetter rammer og gir pålegg om styrets og daglig leders ledelse av foretaket. Foretaket er underlagt kommunestyrets budsjettmyndighet, og styret er bundet av kommunens økonomiplan.

Foretaket skal ha et styre med minst tre medlemmer. Dette skal fastsettes i vedtektene. Kommunestyret velger i utgangspunktet styremedlemmene, og det gis ikke adgang til at administrasjonen i kommunen, de ansatte eller brukerne å velge styremedlemmer. Styret har selvstendig ansvar og myndighet, men dette er i utgangspunktet begrenset fordi foretaket rettslig og økonomisk er en del av kommunen.

Eksempel: Offentlig – privat samarbeid ved utbygging av aktivitetssenteret Aquarama i Kristiansand

I Kristiansand ble Aquarama bygd ut gjennom offentlig-privat samarbeid (kilde: http://www.tu.no/bygg/2014/04/23/offentlig-privat-samarbeid-gjorde-svommeanlegget-fire-ganger-sa-stort?utm_source=newsletter-2014-04-23&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter). Aquarama består av et aktivitetssenter med haller og badeanlegg, i tillegg treningssenter, spa, legesenter, kommunal helsestasjon, fysioterapeuter og kiropraktorer. Konkurransen gikk ut på at private aktører skulle prosjektere, bygge og drive anlegget i 60 år. De private aktørene tar dermed på seg den økonomiske risikoen i prosjektet. Kommunen står som eier av arealene. Et kommersielt badeanlegg ble supplert med en rekke komplementære virksomheter for å få badet til å gå rundt, og subsidiere det offentlige tilbudet. Kommunen har sørget for de lovpålagte tjenestene som skolesvømming og anlegg for vannidretten ved å tillate kommersiell drift av et badeland i samme bygg. For Aquarama har det offentlige-private samarbeidet muliggjort et anlegg av langt større skala enn om kommunen selv skulle ha stått for driften. Det har også muliggjort bedre kvalitet på ulike løsninger, eksempelvis holdbare materialer for å unngå høye drifts-/vedlikeholdskostnader. Aquarama i Kristiansand ligger for øvrig kun en time unna Sørlandsbadet i Lyngdal.

generelt forvaltningen av de verdier og oppgaver kommunen har lagt til foretaket. Styrets ansvar og myndighet er mer selvstendig og omfattende enn det som gjelder for styret i en kommunal institusjon eller etat.

Andre driftsmodeller som nevnes av driftsgruppa er:

- Ren kommunal drift
- Aksjeselskap(AS)
- Ansvarlig selskap(ANS)
- Interkommunalt samarbeid

Fordelen med KF er at en vil stå friere enn ved å være en egen enhet i kommunen. Det bør også ses nærmere på mulighetene for interkommunalt samarbeid. Forutsatt visse økonomiske rammer (minsteinvestering fra de involverte samarbeidspartnerne) kan et eventuelt interkommunalt samarbeid generere økte spillemidler.

Investeringskostnader og finansiering

I en presentasjon utarbeidet av Asplan Viak fra 2013 er det referert til 17 ulike badeanlegg, utført i perioden 2000 (Østfoldbadet) til 2013 (Helleren/Aquarama). Kostnadene til de respektive badeanleggene er indeksregulert for 2012 av Asplan Viak og forsøkt systematisert etter kr/BYA (bebygget areal/fotavtrykk hovedetasje), kr/BTA (bruttoareal) og kr/vannareal. Det er imidlertid for stor variasjon i mellom de ulike badeanlegg, til at det er mulig å benytte gjennomsnittsverdier i rapporten som grunnlag for beregning av kostnadsnivået for et nytt anlegg.

I foreliggende prosjekt er det brukt en kvadratmeterpris på NOK 40.000/BTA for selve badeanlegget, mens det er brukt NOK 30.000/BTA for folkehelsesenteret med treningshall, terapiavdeling og tilhørende rom. For overbygget mellom eksisterende Idrettshall og nytt folkebad/folkehelsesenter er brukt NOK 20.000/BTA. Til sammenlikning oppgir Norsk Prisbok for Idrettshall en kvadratmeterpris på NOK 27.000/BTA, for Videregående skole NOK 31.000/BTA og Sykehjem rundt NOK 34.000/BTA. Et utvalg av antatt relevante anlegg i rapporten til Asplan Viak peker også mot en kvadratmeterpris etter indeksregulering for 2014 på ca NOK 40.000/BTA, noe som virker å være godt i tråd med erfaringstall fra andre anlegg som Dampsaga Bad på Steinkjer.

Kostnadsestimatet er basert på et foreløpig romprogram som er visualisert i rapporten og som omfatter et folkebad på 4550 m² med tilhørende tekniske anlegg, garderober, tribuner, vaktrom, utebasseng samt noe utomhusområde. I tillegg folkehelsesenter på 1750 m² med helsestasjon og ungdomslokaler, fysio- og ergoterapiavdeling med treningshall og kombinert terapi/SPA-avdeling samt et servicesenter på 1050 m², inkludert areal til resepsjon, salg, serveringssted/kantine og konferanseavdeling. Anlegget er utviklet med tanke på å

maksimere synergieffektene gjennom samlokalisering og høyest mulig grad av sambruk, og står fram som et multifunksjonelt anlegg som er vanskelig å dele opp i flere byggetrinn.

I forslaget til videreutvikling av idrettsparken er det i tillegg tatt utgangspunkt i riving av deler av eksisterende garderobeanlegg. Resterende garderobefløy forutsettes oppgradert og utvidet. Framtidig garderobeanlegg vil bestå av et totalt areal på 1280 m² fordelt på 2 etasjer. Inklusive i dette er nytt teknisk rom og personalfasiliteter i 2. etasje. I forbindelse med riving av deler av garderobe bør parkanlegget nord og øst for folkebadet opparbeides. Dette omfatter bl.a. reetablering av dagens idrettstilbud som tennisbane og sandvolleyballbaner, nyetablering av elementer for ikke organisert aktivitet for ulike aldersgrupper som trimstasjoner, lekeplasser mm. Området er tenkt utformet som et høyverdig parkanlegg som på sikt knytter sammen områdene rundt Gammelosen med Orklaparken ved Gjølme bru. Tiltakene vil være en vesentlig del av en framtidig attraktiv idrettspark. Dersom tiltakene gjennomføres i et eget byggetrinn burde dette skje så tidsnært som mulig i forhold til utførelsen av hovedprosjektet.

Forslaget ovenfor blir komplettert gjennom etablering av et parkeringshus på 6000 m² og parkeringsplass i vestenden av sirkustomta samt et mellombygg, vist med 1340 m², for ulike næringsformål. Dette er vist plassert mellom parkeringshus og folkebad. Sammen med Idrettshallen «innrammer» disse tre bygningene en plass vest for idrettshallen som bør opparbeides som et attraktivt, urbant og bilfritt torg.

Prosjektkostnaden for folkebad og folkehelsesenter med vestibyle er stipulert i forhold til kvadratmeterprisene og arealene ovenfor til 205 Mill NOK (eks mva). (Ref. oppsett nedenfor)

Det er foretatt et grovt estimat for riving av deler av eksisterende garderobeanlegg samt rehabilitering av resterende, utvidelse og etablering av teknisk rom og personalareal i 2.etasje. Prisen vil være sterkt avhengig av standarden som legges til grunn, men er her anslått med 20 Mill NOK eks mva. Samtidig burde det avsettes midler for opparbeiding av parken nord og øst for badeanlegget.

Mellombygget er ikke estimert. Slik bygget er tenkt brukt i dette forslaget ansees det som naturlig at bygget blir realisert og finansiert av private næringsaktører. Ved salg av tilhørende tomt burde det legges føringer for bidrag til opparbeiding av torget sør for mellombygget og parkeringsanlegget i enden av sirkustomta.

Parkeringshuset er tenkt utført i 3 etasjer. Det vises til et tilsvarende anlegg i Skjellefteå i massivtre (bild), utført av Martinson AS. Martinson angir en pris mellom 45.000 og 200.000 norske kroner pr parkeringsplass eks mva for tilsvarende anlegg.

Parkeringshus i massivtre, Ekorren i Skellefteå. Bilde: Martinssons.se

For å oppnå en kostnadseffektiv løsning vil det være avgjørende at anlegget designes mest mulig optimalt i forhold til bærekonstruksjon og arealutnyttning. Sirkustomta gir forholdsvis få føringer for utførelsen noe som tilsier at anlegget i størrelsen som er vist i forslaget vil koste mellom 13 og 15 Mill NOK eks mva. Opparbeiding av parkeringsplass samt utomhusanlegg inkl flytting/modifisering av BMX-banen kommer i tillegg.

Areal- og kostnadsoppsett hovedprosjekt

	BYA [m ²] bebygd areal	BTA [m ²] bruttoareal	Prosjektkostnad [Mil NOK] eks mva	mva [Mil NOK]
Hovedprosjekt SUM [Σ]	4 880	7 375	205	51
Folkebad		4 545	146	37
<i>bassengrommet</i>		(1 823)		
<i>garderobeanlegg</i>		(800)		
<i>tribuneanlegg</i>		(212)		
<i>vaktrom</i>		(22)		
<i>utvendig overbygd</i>		(188)		
<i>lager og øvrige birom</i>	(inkludert i øvrige arealene)			
<i>teknisk rom/vannbehandling</i>		(1 500)		
<i>utomhus</i>		(200)		
Folkehelsestenter		1 740	42	11
<i>treningssal</i>		(380)	<i>sambruk med badet, mulig seperat tilbud</i>	
<i>terapi/SPA-avdeling</i>		(230)		
<i>garderober, familie/HC</i>		(180)		
<i>fysio og ergoterapi</i>		(430)		
<i>helsestasjon</i>		(430)		
<i>ungdomslokaler</i>		(90)		
Servicesenter		1 090	22	6
<i>foayer og kommunikasjonsarealer</i>		(480)		
<i>serveringssted/kantine</i>		(300)		
<i>konferanseavdeling</i>		(310)		

Areal- og kostnadsoppsett øvrige tiltak

	BYA [m ²] bebygd areal	BTA [m ²] bruttoareal	Prosjektkostnad [Mil NOK] eks mva	mva [Mil NOK]
Garderobeanlegg eks hall	640	1 280	20	5
<i>riving deler eks, utvidelse resterende, nyetablering teknisk rom/personal</i>				
Parkanlegg	<i>kostnad er ikke estimert og kan variere veldig avhengig valgt nivå og utførelse; evt kan område opparbeides i flere trinn</i>			
Mellombygget	<i>kostnad er ikke estimert; salg av tomt og bygging i privat regi bør vurderes</i>			
Urbant plass	<i>kostnad er ikke estimert og kan variere veldig avhengig valgt nivå og utførelse;</i>			
Parkeringsanlegg	2 000	6 000	15	4
<i>estimat gjelder parkeringshus i tre etg over bakken, massivtre; utomhus anlegg og</i>				

Oversikt over fasiliteter som tilhører badeanlegget eller er tilgjengelig fra badeanlegget

	vannareal [m ²]	vannndypde [m]	vanntemperatur [°C]
Svømmehall	923m²		
vannbasseng	815m²		
idrettsbasseng, komb. stupe/banebasseng	530m ²		26°C
<i>6 konkurransebaner 25m lang, stupetårn med 1m og 3m kombinert svikt/plattform og plattform på 5m og 7m samt tribuneanlegg for tilskuer under idrettsarrangement</i>			
småbarnsbasseng	26m ²		34°C
ulike velvære og boblebasseng (3stk),	21m ²		36°C
med ulik størrelse, effekter og temperatur			
vrimebasseng med overgang til bølgebasseng	45m ²		30°C
komb. bølge/opplæringsbasseng	98m ²		30°C
strømningskanal	95m ²		30°C
teknisk utstyr			
<i>"wave-ball", kuleintegrert bølgegenerator</i>			
<i>store vannsklier, antall og vannskelighetsgrad bør vurderes</i>			
<i>div vannrelatert leke utstyr for ulike aldersgrupper</i>			
Uteareal	26m²		
<i>badeterasse, overbygd, skjermet mot vinden fra fjorden og orientert mot ettermiddags/kveldsola</i>			
utebasseng, integrert i badeterassen,	26m ²		18-36°C
<i>utomhusareal med solingsplasser på gressplen og vannrelatert lekeutstyr</i>			
Sambruk med folkehelsesenter og øvrige anlegg			
terapi/SPA-avdeling	82m²		
varmvanns/terapi-basseng	67m ²		30-36°C
kaldvannsbasseng	15m ²		15°C
badstue			
øvrige terapi/SPA-relaterte rom			
<i>SPA-avdelingen plasseres slik at den kan brukes som selvstendig tilbud samtidig som den er tilgjengelig for badegjester (som ekstratjeneste) og som et terapi/behandlingstilbud til fysio- og ergoterapiavdelingen</i>			
treningstilbud			
<i>treningssal med glassfront mot svømmeanlegg, garderobeanlegg med egne familie/HC-garderober som plasseres med tanke på sambruk mellom badeanlegg, tringssal og SPA-avdeling;</i>			
<i>treningssal plasseres slik at den kan brukes som selvstendig tilbud samtidig som den er tilgjengelig for badegjester (som ekstratjeneste) og som et terapi/behandlingstilbud til fysio- og ergoterapiavdelingen</i>			
serveringstilbud			
<i>serveringstilbudet i anlegget bør planlegges slik at det dekker både en evt kantine/restaurantbedrift som er tilgjengelig for alle og som har mulighet for betjening inn mot svømmehallen.</i>			
<i>serveringstilbudet plasseres slik at øvrige fasilitetene (f.eks tribuneanlegg) utnyttes best mulig; område som skal betjenes burde ligge skjermet ifht øvrige badeanlegget og med fordel slik at maten også kan serveres til tilskuer under et evt idrettsarrangement</i>			
møte/konferanseavdeling			
<i>i forelagt forslag er det vist en møte/konferanseavdeling plassert lett tilgjengelig fra både servicesenter og svømmehall med direkte tilknytning til serveringsfasilitetene, som åpner for en mest mulig fleksibelt bruk</i>			
vaktrom			
<i>vaktrommet er primært en svømmehallfunksjon; rommet er plassert for å gi mest mulig innsikt i badeanlegget;</i>			
<i>i forelagt forslag er det vist en møte/konferanseavdeling plassert lett tilgjengelig fra både servicesenter og svømmehall med direkte tilknytning til serveringsfasilitetene, som åpner for en mest mulig fleksibelt bruk</i>			

Ved valg av en tradisjonell gjennomføringsmodell kan dette påvirke kostnadene en god del. For å oppnå en kostnadseffektiv utførelse av prosjektet vil det være avgjørende å velge en gjennomføringsmodell der utførende blir involvert allerede i en tidlig fase. Likevel ansees det som avgjørende at kommunen sitter i førersetet i prosjektet og ikke gir fra seg styringen som f.eks i en OPS-avtale.

Dersom man ser bort fra OPS-avtaler kan prosjektet finansieres gjennom kommunale låneopptak og flere mulige tilskuddsordninger.

Mulige tilskudd er spillemidler for svømmeanlegg, fylkeskommunalt tilskudd for interkommunale anlegg dersom dette er relevant, samt evt tilskudd fra Enova og Innovasjon Norge. Tilskudd fra Enova og Innovasjon Norge vil være avhengig av bl.a. energinivået, evt valg av innovative materialer som f.eks massivtre (gjerne med effekt for regional næringsutvikling) og andre miljørelaterte parametre.

Spillemidler

Det er en overordnet statlig målsetting å bygge ut og rehabilitere idrettsanlegg, slik at flest mulig kan drive idrett og fysisk aktivitet. Kulturdepartementet fordeler hvert år tilskudd av spillemidlene til anlegg for idrett og fysisk aktivitet i kommunene. Tilskuddsordningene er søknadsbaserte. Det er utarbeidet nye retningslinjer for tilskudd til anlegg for idrett- og fysisk aktivitet for 2014 (kilde: Kulturdepartementet 2014). Følgende er gjeldende for aktuelle funksjoner skissert i prosjektforslaget:

Tabell: Spillemiddelstøtte for badeanlegg

Funksjon	Kommentar for vårt prosjekt	Max spillemidler
Basseng (treningsbasseng) minimum 25,0 x 12,5 m Inkl. garderobes og nødvendige tilleggsrom ..eller..	Spillemidlene er max 1/3 av kostnaden.	15,0 mill
Konkurranserbasseng 25 x 15,5 m Inkl. garderobes og nødvendige tilleggsrom	Krever eget tilskuerareal, nødvendige arealet til arrangementstekniske oppgaver etc	18,0 mill
Opplæringsbasseng minimum 12,5 x 8,5 m,	Forutsette at bassenget kommer i tillegg til ordinært basseng. Spillemidlene er max 1/3 av reell kostnad.	3,0 mill

Rullestolrampe i tilknytning til opplæringsbasseng	Rampen må plasseres utenfor ordinært bassengareal, og arealet til rampen kommer følgelig i tillegg. Spillemidlene er max 1/3 av reell kostnad.	0,2 mill
Hev- og senkbare bunn	Gjelder i opplæringsbassenget Spillemidlene er max 1/3 av reell kostnad.	0,7 mill
Styrketreningsrom	Minimum 50 m ² inkl apparater. Må bygges i umiddelbar tilknytning til svømmeanlegget	0,3 mill
Sikkerhets- /overvåkningsutstyr	Spillemidlene er max 1/3 av reell kostnad.	0,7 mill
Stup er tre alternativer: 1. 1 m svikt, 3 m fast 2. 1 m svikt, 3m svikt og 5 m fast 3. Stupeanlegg i eget basseng og andre høyder	Bruker samme basseng. Spillemidlene er max 1/3 av reell kostnad. Bruker samme basseng. Spillemidlene er max 1/3 av reell kostnad. Krever eget basseng for stup.	0,5 mill 1,0 mill Avgjøres av departementet
Sosialt rom	Minste størrelse er 100 m ² . Kafé og vranglearealer regnes ikke som sosiale rom. Spillemidlene er max 1/3 av reell kostnad. Krav om at dette er et rom der man kan trekke seg tilbake (f.eks for å ha møter, sosiale aktiviteter og lignende).	0,5 mill

Det ytes ikke tilskudd til f.eks solarium, boblebad, bølgemaskin, rutsjebane eller lignende. Det må leveres en komplett søknad pr anleggssenheter. Retningslinjer for tildeling av spillemidler er nærmere beskrevet i vedlagte notat. **Generelt er det en forutsetning for tildeling av spillemidler at anleggene det søkes om tilskudd til må være idrettsfunksjonelt godkjent av departementet. Et eventuelt interkommunalt anlegg vil kunne generere økte spillemidler.**

Tabell: Estimert spillemidler ved full utbygging og interkommunal avtale:

Enhet	Spillemidler	Interkommunalt tilskudd	Mulig tilskudd STFK (ved interkommunalt)	Estimert maks tilskudsmidler
Konkurranserbasseng	18 000 000			
Opplæringsbasseng	3 000 000			
Hev/senkubunn	700 000			
Rullestolrampe	200 000			
Styrketreningsrom	300 000			
Overvåkingsutstyr	700 000			
Stup (estimert, Departementet avgjør!)	1 500 000			
Sosiale rom (ikke kafe)	500 000			
Totalsum	24 900 000	7 470 000	7 470 000	39 840 000

Driftskostnader

Det er lagt til grunn i rapporten at en realisering av prosjektet nødvendigvis vil medføre en avvikling av eksisterende kommunale svømmebasseng (Grøtte og Orkanger). Avviklingen av disse svømmebassengene representerer årlige innsparinger for kommunen i driftskostnader i størrelsesorden 1,5 million NOK totalt for begge basseng. Dette må tas inn i det overordnede regnestykket for en eventuell nyetablering i Idrettsparken. Tilsvarende vil gjelde for andre kommunale tjenester som flyttes inn i Idrettsparken, eksempelvis helsestasjonen på Orkanger som i dag er lokalisert i en bygning med stort behov for rehabilitering. Erfaringstall fra andre badeanlegg (jf. Moldebadet) viser at lønnskostnadene utgjør en relativt stor andel av årlige utgifter når anlegget er etablert og i drift. Det bør legges til rette for gjennomtenkte løsninger både bygningsmessig og organisatorisk, slik at en kan operere med et minimumsantall med ansatte. Dette må selvsagt balanseres opp mot behovet for fleksibilitet i bemanningen.

Det er ikke i denne rapporten tatt stilling til muligheten for påkobling til fjernvarmeanlegget som går gjennom eiendommen, og hvilke muligheter dette kan gi for innsparing mm. Dette forutsettes tatt stilling til dersom planene realiseres.

Inntekspotensial

Estimat av billettinntekter fra folkebadet

Med utgangspunkt i estimert besøkstall som redegjort for tidligere i rapporten kan det gjøres en beregning av billettinntekter til folkebadet. Prosjektgruppen har innhentet opplysninger om billettinntekter fra andre badeanlegg, herunder Moldebadet og Dampsaga bad i Steinkjer. Opplysningene er hentet fra årsrapport fra 2012 for Moldebadet og samtale med daglig leder ved Dampsaga bad. Vi har også sett på gjeldende priser for andre badeanlegg med tilsvarende tilbud. Det opereres med en rekke forskjellige billettyper for de ulike anleggene, men vi har her tatt utgangspunkt i standard voksenbillett i dette eksempelet.

	Billettpris kroner	Kommentar
Dampsaga	130,-	
Pirbadet	160,-	Billettpris høysesong
Sørlandsbadet	130,- - 195,-	Billettpris man-fre/helg
Moldebadet	125,- - 145,-	Billettpris man-fre/helg

(kilder: www.dampsaga-bad.no, www.pirbadet.no, www.sorlandsbadet.no, www.moldebadet.no)

Inkludert skolesvømming, årskort mm. blir den årlige gjennomsnittsprisen lavere enn enkeltbillettpris. Vi har tatt utgangspunkt i tall fra Moldebadet og Dampsaga bad for å vise eksempler på gjennomsnittlig billettinntekt per besøkende:

Moldebadet, årsrapport 2012

Oversikten under viser Moldebadets billettinntekter i 2012, fordelt på ulike inntektsposter:

	Regnskap 2012	Budsjett 2012	Avvik
16212 PURREGEBYR	-1 415	-1 000	415
16239 ANDRE INNTEKTER	-10 437	-1 108 000	-1 097 563
16270 DAGBILLETTER	-6 304 576	-6 100 000	204 576
16273 KORTSALG	-2 536 395	-3 960 000	-1 423 605
16280 BAD/TRENING/SPA	-20 276	-10 000	10 276
16283 BILLETTSALG HOTELLER	-220 654	-320 000	-99 346
16285 BILLETTSALG HELSE	-332 070	-250 000	82 070
16288 BILLETTSALG ANDRE	-306 186	-650 000	-343 814
16290 SAMARBEIDENDE ORGANISASJONER	-312 678	-650 000	-337 322
16292 BILLETTSALG SKOLE	-321 737	-260 000	61 737
16295 BILLETTSALG IDRETT	-478 169	-650 000	-171 831
16297 BILLETTER ANDRE(ansatte badet/bris/cosmopol)	-36 060	-30 000	6 060
16298 KURSBILLETTER	-445 971	-250 000	195 971
16301 HUSLEIE/ LEIEINNTEKTER	-300 000	-300 000	-
16500 AVGIFTSPLIKTIG SALG AQUA	-752 454	-950 000	-197 546
16510 SALG AV ARMBÅND	-43 440	-50 000	-6 560
16515 ARBEID FOR ANDRE - AVGIFTSPLIKTIG	-169 744	-	169 744
TOTALT	-12 592 262	-15 539 000	-2 946 738

Oppsummert gir dette en gjennomsnittlig billettprisinntekt på ca 92 kr, fordelt på 130 000 årlig besøkende.

Dampsaga Bad

Dampsaga bad driver eget treningscenter, og tilbyr samlet årsabonnement for treningscenter og bad. I tillegg til inntekter fra årsabonnentene, har senteret inntekter fra ordinært billettsalg samt en årlig inntekt fra Steinkjer kommune for skolesvømming. Dette gir følgende årlige inntekter:

Medlemmer/abonnenter:	4,7 mill
Ordinært billettsalg:	3,8 mill
Inntekt skolesvømming:	1,3 mill
Sum:	9,8 mill

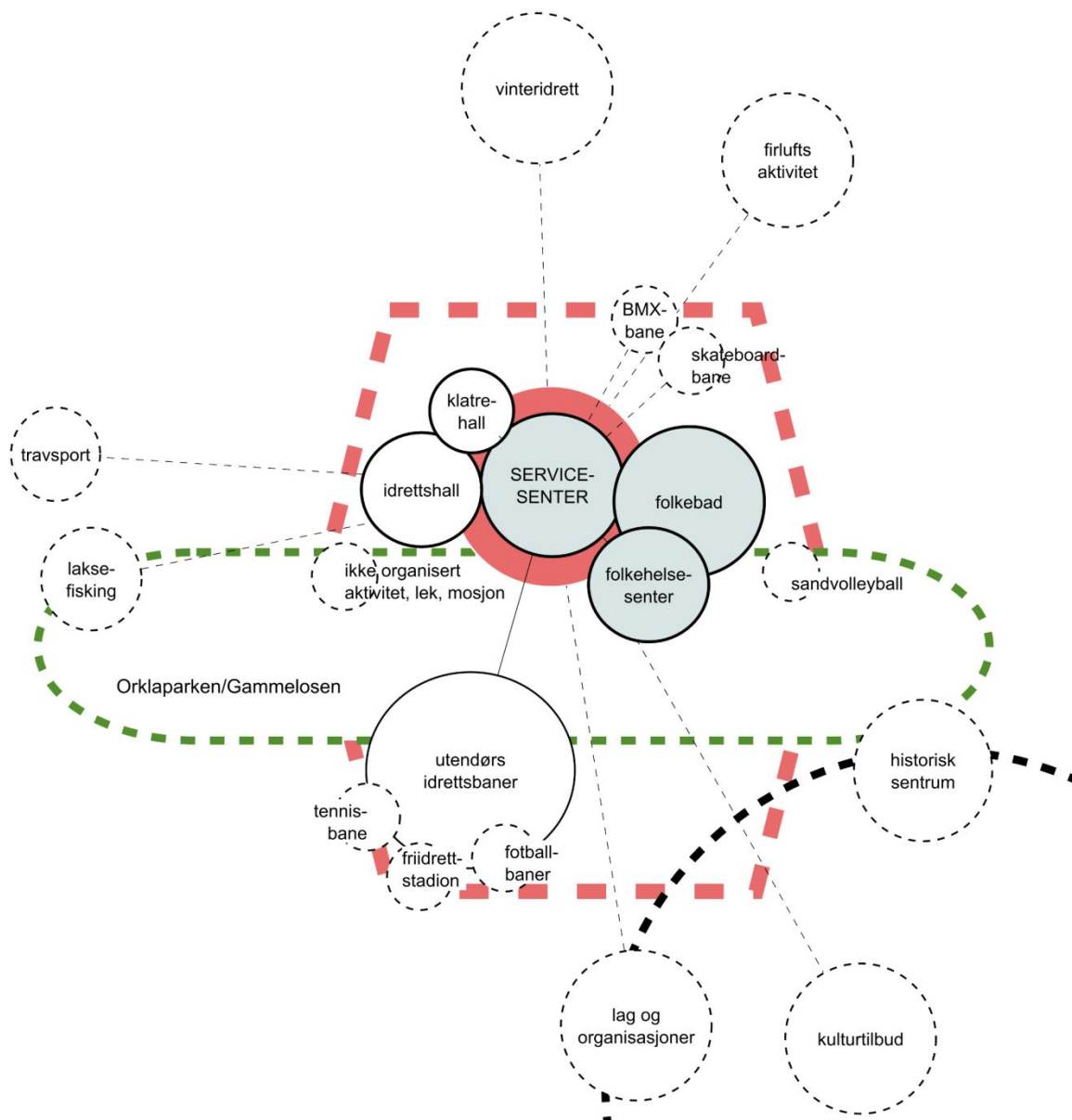
Årlig besøkstall lå i 2013 på om lag 100 000, inkludert skolesvømmingen. **Dette utgjør en gjennomsnittlig billettprisinntekt på kr 98.**

Overslag billettinntekt

På bakgrunn av innhentede opplysninger om gjennomsnittlig billettinntekt per besøkende i andre folkebad, har vi gjort et overslag for folkebad i Orkdal. Vi har tatt utgangspunkt i gjennomsnittlig billettinntekt per besøkende på 95 kr. **Med 100 000 besøkende årlig vil dette gi billettinntekter på 9,5 mill.** Det er her viktig å merke seg at skolesvømmingen er inkludert i det estimerte besøkstallet på 100 000 (se avsnittet «Estimat av geografisk nedslagsfelt og besøkstall for folkebad i Orkdal).

Synergier

Etablering av Idrettsparken som skissert kan gi synergier for andre lokale anlegg/fasiliteter slik som Knyken, Orkdalsbanken stadion, Ulvåsen, Idrettsparken, Gammelosen, Orklaparken med flere.

Idrettsparkens kobling mot andre lokale aktiviteter. Illustrasjon ved Johannes Lipphardt, Orkdal Kommune.

Det kan tilrettelegges for pakketilbud (eks vinterferietilbud) eller felles årskortløsninger/medlemskap. Orkdal Idrettslag peker på mulige synergier ved en etablering av badeanlegg. Det vises i eget innspill til at grupper som kommer til Knyken skisenter for å ha treningsamlinger, legger inn en dag ved Pirbadet for å få variasjon i treningsopplegget. Et badeanlegg i Idrettsparken ville muliggjort et fullverdig tilbud innad i egen kommune.

Betydning for lokalt og regionalt næringsliv: Orkladal Næringsforening (ONF) representerer 150 medlemsbedrifter, hovedsakelig fra Orkdal og Meldal, men også fra kommunene Agdenes, Snillfjord og Trondheim. For å få en god samspillprosess med næringslivet i dette prosjektet var det naturlig å koble seg til ONF i videre arbeid (ONF sitt innspill til denne forstudien ligger som vedlegg). ONF mener at det arbeidet kommunen har satt i gang er

svært positivt for alle som bor her, og ikke minst for alle som driver næringsvirksomhet her. En av de største utfordringene næringslivet står over for er rekruttering av nok og kompetent nok arbeidskraft. Dess flere tilbud som finnes og dess flere kvalitative fritidsaktiviteter man kan by på, dess flere argumenter har man overfor folk som skal flytte hit og ta seg arbeid her.

ONF vil også trekke frem den betydningen dette har for folkehelsen og for gode arbeidsmiljø med friske medarbeidere.

Ut over dette ser ONF svært positivt på hva dette betyr for Orkanger sitt omdømme som et sted for etablering og drift av næringsvirksomhet. ONF peker også på at Idrettsparken ligger i umiddelbar nærhet til regionens største næring- og industrimiljø. ONF mener dette er et viktig grunnlag for at man skal satse på å videreutvikle anleggene i Idrettsparken.

ONF uttrykker ellers at et komplett frisklivsenter med tilbud om både innendørs og utendørs aktiviteter vil være et stort aktivum for medlemsbedriftene og deres ansatte. ONF uttrykker videre at Orkanger med dette styrker sin posisjon som regionsenter og småby, og at økt trafikk til området både fra Trondheim og nabokommunene betyr økt omsetning i våre forretninger. Dette bidrar igjen til å styrke grunnlaget for drift og sikrer arbeidsplassene i byen vår.

Det vises for øvrig til en etablert praksis med innleie av arbeidskraft til industrien, knyttet til utfordringer med store markeds- og konjunktursvingninger. Dette medfører behov for enkle overnattingstilbud i nærheten.

Videre fremdrift

Prosjektgruppen anbefaler at dersom det vedtas å følge opp planene i denne utredningen, må planene tas videre i et forprosjekt. Det anbefales at følgende forutsetninger legges til grunn:

- Dersom prosjektet skal realiseres er det viktig at det på rett tidspunkt legges til rette for anlegg som kan generere **spillemiddeltilskudd**, som redegjort for tidligere i rapporten og ved eget notat.
- Det ses på mulighetene for å etablere et interkommunalt anlegg med en eller flere nabokommuner fordi dette kan generere **økte spillemiddelinntekter** (se også eget notat om spillemidler vedlagt rapporten).
- Det legges til rette for **universell utforming** både innendørs og utendørs, slik at en størst mulig andel av befolkningen kan ha glede av anleggene på sine premisser.
- Det legges til rette for **miljøvennlig og bærekraftig materialbruk og energistandard**.
- Det legges til rette for unikhet i den **arkitektoniske utformingen** av folkebadet både med tanke på estetiske kvaliteter/overordnet konsept, og **badets opplevelseskvaliteter**. Spesielt badeanlegg byr på bygningsmessige utfordringer slik som inneklima, støy mm.
- Folkehelsesenter og folkebad som skissert i prosjektgruppas forslag er **hybridbygg, altså bygg** med mange sammensatte funksjoner. Dette legger en del føringer for gjennomføringsmodellen og **entreprenører bør involveres i en tidlig fase** for å få tilstrekkelig forståelse for prosjektet.

Referanser

- Kulturdepartementet, Idrettsavdelingen (2014): Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet 2014. Oslo: Kulturdepartementet.
- Helsedirektoratet, avd. for Miljø og helse (2014): Kunnskapsgrunnlag fysisk aktivitet. Innspill til departementets videre arbeid for økt fysisk aktivitet og redusert inaktivitet i befolkningen. Publikasjon 02.2014. Oslo: Helsedirektoratet.
- Trondheim kommune, statistikk
<https://www.trondheim.kommune.no/folkemengde/>
- Gundersen m. fl. (2013): *Regionale tyngdepunkt i Sør-Trøndelag*. Norsk Institutt for By- og Regionforskning: NIBR-rapport 2013:13
- Orkdal Kommune, Kommuneplanens samfunnsdel 2013-25 *Med glød og gofot*.
- Sentio Research rapport Trondheim
- Vareide, Kobro og Storm (2013): Programteori for attraktivitet. Sammendragsrapport. TF-notat 13/2013. Bø: Telemarksforskning.
- Kobro m. fl. (2012) Suksessrike distriktskommuner. Rapport. Bø: Telemarksforskning.
- Follo og Villa (2010): Å bygge stedet stein på stein. I: Borch og Førde (red.): Innovative bygdemiljø. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hjemmesider badeanlegg: www.dampsaga-bad.no, www.pirbadet.no, www.sorlandsbadet.no, www.moldebadet.no
- Visjonsutvalget (2008): *rapport fra visjonsutvalget for Gammelosen, Idrettsparken, Orklahallen og Nedre Rømme*.
- Asplan Viak v/Eivind Øglænd Marcussen (2013): Analyserapport for Folkebad i Tromsø.
- Asplan Viak: Byggekostnader badeanlegg.
- Illustrasjoner av badeanlegg og bygningskompleks ved Matthias Herzog, VISUALIS.

Vedlegg

- Notat om spillemidler
- Diskusjoner i referansegruppene
- Innspill fra referansegruppene
 - innspill fra Orkla
 - Orkanger IF ved svømmeavdelingen
 - Orkladal Næringsforening
 - Kommunalt råd for personer med nedsatt funksjonsevne
 - Orkdal Sanitetsforening
 - Helsestasjon- og skolehelsetjenesten
 - Innspill fra Orkdal Idrettslag